

Az emberkereskedelem szociálpolitikai és társadalmi aspektusai

JELIGE:TSZ242

LEZÁRÁS DÁTUMA: 2024. 06. 20.

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés	4
II. Szakirodalmi körkép.....	6
II. 1. Tévhitek és tények az emberkereskedelemmel kapcsolatban	8
II. 2. Az emberkereskedelem történeti háttere	9
II. 2. 1. A prostitúció megjelenése	10
II. 2. 2. A prostitúcióval való megküzdés	10
II. 2. 3. A szexuális erőszak	11
II. 3. Az emberkereskedelem típusai.....	12
II. 3. 1. Szexuális kizsákmányolás	12
II. 3. 2. Munkahelyi kizsákmányolás, kényszermunka	14
II. 3. 3. Egyéb típusok	15
II. 4. Emberkereskedelem áldozatainak jellemzői	17
II. 4. 1. Az emberkereskedelem áldozatainak mentális állapota	18
II. 4. 2. Látencia okai az emberkereskedelem kapcsán	19
II. 5. Áldozatok számára nyújtható támogatások Romániában.....	20
II. 6. Emberkereskedelem a számok tükrében	21
III. Módszertani keret.....	24
IV. Kutatási eredmények bemutatása.....	25
IV. 1. Emberkereskedelem a szekundár adatok tükrében	25
IV. 2. Körkép: Nemzetközi egyezmények és szabályzások.....	28
IV. 2. 1. Palermói egyezmény	28
IV. 2. 2. Az Európai Unió 2021-2025-ös stratégiája az emberkereskedelem visszaszorításának céljából	29
IV. 3. Az emberkereskedelem szabályozása Romániában: az emberkereskedelem elleni stratégia elemzése	31
IV. 3. 1. A 678/2001-és számú törvény	31

IV. 3. 2. 460/2011-es határozat az Emberkereskedelem Elleni Nemzeti Ügynökség létrehozásának és működésének szabályairól	32
IV. 3. 3. A 2018-2022-es Nemzeti Stratégia az Emberkereskedelem visszaszorításának érdekében.....	32
IV. 3. 4. Emberkereskedelem visszaszorításával foglalkozó szervezetek Romániában	35
IV. 4. Emberkereskedelem elleni harc a gyakorlatban – a törvények alkalmazása .	36
V. Összegzés	39
VI. Felhasznált irodalom.....	41
VII. Melléklet.....	45
Interjúvezető.....	45
Ábrák jegyzéke.....	47

I. Bevezetés

Dolgozatom témája az emberkereskedelem szociálpolitikai és társadalmi aspektusai, mely számomra egy fontos és érdekes témának bizonyult. Témaválasztásomat befolyásolta a szakmai gyakorlat során szerzett tapasztalat, melyet az emberkereskedelem áldozataival való munka során szereztem a Centrul Creștin Betania Next Steps projektében. Számomra azért fontos a téma, mert az emberkereskedelem nem csupán egy bűnügyi probléma, hanem az áldozatok és az őket körülvevő közösség életében súlyos szenvedést, elnyomást okozó társadalmi probléma.

Az emberkereskedelem és a modern rabszolgaság sok esetben szinonimaként jelenik meg a köztudatban, ennek oka az, hogy magát az embert mindkét jelenség során árúként kezelik (Windt, 2020). Az emberkereskedelem súlyosan sérti az alapvető emberi jogokat, mint például az autonómiát, szabadságot, és a szabad mozgáshoz való jogot. Korlátozza továbbá az információhoz és oktatáshoz való hozzáférést, valamint az egészséghez való jogot is. Az emberkereskedelem minden olyan cselekvést magába foglal, amely erőszakkal, visszaéléssel, megfélemlítéssel vagy más kényszerrel jár, és áldozata kizsákmányolásán alapszik. Leggyakrabban prostitúcióra való kényszerítést jelent, de más formák is előfordulnak, mint például a kényszerszolgálat, koldulásra való kényszerítés, vagy akár a kényszerházasság. (Fehér & Forrai, 1999).

Az emberkereskedelem globális terjedése miatt egyre súlyosabb társadalmi problémává vált napjainkban. Főként Dél-Kelet Ázsiából, Latin-Amerikából, Afrikából és Közép-Kelet-Európából Nyugat-Európába történik az áldozatok mozgása, ahol jobban érvényesül a rendszertámasztó jogi megközelítés. Ezekben az országokban gyakran a prostitúciót szükséges rosszként kezelik és szabályos keretek közé helyezik, így társadalmilag elfogadottnak tűnik. Ezen kívül előfordul keletről-keletre irányuló emberkereskedelem is, különösen posztkommunista országokban, ahol a szegényebb régiókból kényszerítik az áldozatokat a viszonylag gazdagabb országokba (Fehér & Forrai, 1999). Magyarország például küldő és tranzit országnak minősül egyszerre, Magyarországról szexuális kizsákmányolás céljából főként Hollandiába, Svájcba, Ausztriába Belgiumba és Németországba csempésznek, ugyanakkor Magyarország elsődleges tranzitországnak minősül Romániából, Bulgáriából és Ukrajnából csempészők számára (Antalóczy & Nagy, 2022). Magyarországhoz hasonlóan Románia is azon országok közé tartozik, akik egyben kibocsájtó és tranzit zónának minősülnek.

A Romániából csempészett áldozatok Nyugat-európába viszik, míg a Bulgáriából és Ukrajnából érkezők számára tranzit zónának minősül (ANITP, 2023).

Áldozattá gyakorlatilag bárki válhat, nemtől, kortól etnikumtól, állampolgárságtól függetlenül (Antalóczy & Nagy, 2022). A statisztikákból viszont jól látszik, hogy az áldozatok többsége nő, viszont ezek ferdített adatok, a valóságban sokkal több eset van, mint ahány bejelentésre kerül. A látencia elsődleges oka a szégyenérzet, mely a bejelentéssel elhatalmasodik az áldozaton, a hatóságok részéről jellemző az empátia hiánya, nem kapnak megfelelő felkészítést az áldozatok kezeléséhez, így gyakran az áldozatok hibáztatása is megjelenik (Takács, 2017). Azok aki nem megfelelő pszichoszociális környezettel rendelkeznek, halmozottan hátrányos helyzetűek, mélyszegénységben élnek, nem rendelkeznek megfelelő családi kapcsolatokkal, árvaházban nőttek fel nagyobb valószínűséggel válnak áldozattá (Antalóczy & Nagy, 2022).

Az áldozatok életét a félelem és kiszolgáltatottság jellemzi, mivel a bűncselekmény során különböző erőszakformáknak vannak kitéve. Emiatt gyakran alakulnak ki mentális zavarok, mint például depresszió és poszttraumás stressz-szindróma. Azoknál az áldozatoknál, akik korábban traumás eseményeket, például gyermekkori bántalmazást éltek át, magasabb a poszttraumás stressz-szindróma kialakulásának kockázata (Abas, et al., 2013).

Kutatásom célja az emberkereskedelem mint jelenség szociálpolitikai megközelítésének vizsgálata. Módszertant tekintve a kutatás során primer és szekunder adatokat egyaránt használok. Dokumentumelemzést végzek, különböző az emberkereskedelem megelőzésével és az áldozatkezeléssel kapcsolatos stratégiákat elemzek, valamint az európai és romániai aktuális helyzetet szeretném bemutatni már meglévő adatbázisok elemzésével.

Dolgozatom négy nagyobb fejezetre bontható, melyek sorrendben a következők: Elméleti rész, Módszertani keret tisztázása, Eredmények bemutatása, valamint végül az Összegzés. Az elméleti részben bemutatom a jelenség fogalmi magyarázatát, szociológiai megközelítését, fontosabb elméleteket. Az eredmények bemutatása két alfejezetből fog állni, a szekunder és a primer adatok bemutatásából. Zárásképpen összefoglalom a kutatás során megfogalmazódott következtetéseket.

II. Szakirodalmi körkép

Az alábbiakban áttekintem az emberkereskedelem témaköréhez kapcsolódó fontosabb szakirodalmi hivatkozásokat, miközben részletesen definiálom a témához kapcsolódó kulcsfogalmakat.

Az erőszak a civilizált társadalomban is a kultúra része, mindenhol jelen van az ember életében, gyakran már olyan természetesnek vesszük, hogy fel sem tűnik. A gyermekeknek készített rajzfilmekben, mesékben gyakran megjelenik a poénnak álcázott bántalmazás, ezáltal a gyermek kiskorától szembesül az erőszakkal, így egyes esetekben normává válhat. Az irodalomban és a filmekben az erőszak romantizálása a kiemelkedő, középpontjukban a szexizmus, a féltékenység, a megalázás, és a megszegyenítés áll. Leggyakrabban a nők, valamint a gyermekek esnek erőszak áldozatául, nemtől függetlenül azonban elmondható, hogy az erőszak lényegi pontja az életellenesség (Takács, 2017).

Az erőszak visszaszorítása érdekében az elmúlt években is rengeteg lépés történt, születtek Nemzetközi szinten is egyezmények, valamint az országok is szigorították törvényes kereteiket. Az ENSZ nemzetközi szervezett bűnözés elleni egyezményét 2000-ben fogadták el a tagállamok, és az Egyesült Nemzetek szervezetének közgyűlésén 2003-ban lépett érvénybe, más néven Palermói egyezménynek is nevezik (Európai, 2016). A Palermói egyezmény azért volt kiemelkedő, mert ez volt az első olyan egyezmény, mely egységes meghatározást nyújtott a szervezett bűnözés témájában, lehetőséget nyújtva ezáltal a tagállamoknak az egységes törvényes keret létrehozására (Bezsenyi, 2015). Az egyezmény 2006-ben kapott kiegészítést, mely az emberkereskedelem visszaszorítására irányult, különös tekintettel a nők és gyermekek védelmére. Az egyezményt raftifikált országok kötelesek határaikon szigorúbb ellenőrzést tartani, a bűnözői módszereket egymással megosztani, felmérést készíteni az áldozatokról (Európai, 2016). Az ENSZ 2000-ben fakultatív kiegészítésekkel bővíti a Gyermejjogi egyezményt, a három kiegészítésből egy az emberkereskedelem visszaszorítására irányul a gyermekek körében. A jegyzőkönyv felhívja a figyelmet a gyermekkereskedelemre, gyermek prostitúcióra, gyermekpornográfiára, a szexuális kizsákmányolás mellett a kizsákmányolás bármely más típusától is hivatott megvédeni a gyermeket. Az egyezmény hatására a gyermeknek biztosítaniuk kell a megfelelő ellátást a rehabilitációhoz, és a reintegrációhoz, orvosi, pszichikai ellátás mellett pénzügyi ellátásban is részesülniük kell a gyermekeknek ha az esett megkívánja (Gyermejjogok, 2024). A 2011-ben elfogadott Isztambuli egyezmény, mely 2014-ben lépett érvénybe a nők elleni erőszak visszaszorításának céljából született meg.

2019. márciusáig az egyezményt 46 ország, és az Európai Unió is elfogadta, ratifikálta. Az egyezmény célja az erőszak visszaszorítása mellett az egyenlőtlenség felszámolása, a nők helyzetének javítása. Az egyezmény kiterjed a szexmunkások helyzetének javítására is, ezáltal hivatott az emberkereskedelmet visszaszorítani (Varga, 2023). 2018-ban a Palermói egyezmény alapján létrehozzák az emberkereskedelem megelőzéséről, felszámolásáról és megbüntetéséről szóló országok közötti megállapodást, ezzel az egységes jogi keret megteremtésére törekszenek (Európai P. , 2018).

Az emberkereskedelem elsősorban bűnügyi probléma, mely rengeteg társadalmi problémát, negatív hatást hordoz magában. Központi eleme az erőszak, elsősorban alapvető emberi jogokat sért, különösképpen a szabadsághoz való jogot (Balse, 2005). A rabszolgaság elleni egyezmény, valamint a kényszermunka eltörléséről szóló egyezmények mellett több egyezmény is született, melynek középpontjában az emberi jogok állnak, az egyik legismertebb az 1948-as Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata. 1966-ban a polgárjogok állnak középpontban és létrejön a Polgári és Politikai jogok Nemzetközi Egyezségkormánya. A gyermekek védelmére is nagy hangsúlyt fektetnek, így 1989-ben létrejönnek az Egyezményes Gyermekek jogok. A gyermekek jogai mellett a nők társadalmi helyzete jelentősen javulni látszik, és 1988-ban létrejön a nők és férfiak egyenjogúságáról szóló nyilatkozat, mely az emberkereskedelem visszaszorítása szempontjából is kiemelkedő hatását tekintve (Fehér & Forrai, 1999).

A kulturális eltérések nagyban befolyásolják magát a jelenség meghatározását, globális elterjedtsége miatt nehéz beazonosítani, gyakran rejtve maradnak az esetek (Balse, 2005). Az emberkereskedelem az emberek haszonszerzés céljából történő kizsákmányolása erőszak vagy egyéb kényszer, megfélemlítés alkalmazása mentén. Az emberkereskedelem formáit célja alapján határozhatjuk meg. Formáját tekintve a legelterjedtebb a szexuális kizsákmányolás, de elterjedt még a munkaerő kizsákmányolás céljából elkövetett emberkereskedelem is, vagyis a kényszermunka, a koldulásra való kényszerítés is ide tartozik. Létezik még az egyéb úgynevezett öncélú emberkereskedelem, ilyen például a házasságra való kényszerítés vagy a szervkereskedelem (Balogh & Windt, 2022). Az emberkereskedelem esetében az áldozat nem befolyásolja az emberkereskedelem célját a legelterjedtebb forma a szexuális kizsákmányolás, így értelemszerűen statisztikai szempontból is a legtöbb áldozat nő (Takács, 2017).

II. 1. Tévhitek és tények az emberkereskedelemmel kapcsolatban

Az emberkereskedelemmel kapcsolatos tévhitek befolyásolják a jelenség társadalmi észlelését és megítélését. Az információhiány és a téves elképzelés torzítja a jelenség valódi képét. (Stănescu, Dan, & Tasește, 2023). Az emberek gyakran tévesztik össze az emberkereskedelmet az embercsempészettel, a kettő viszont merőben eltér egymástól. Mindkettő középpontjában az ember áll, de míg az embercsempészet esetében egy illegális szolgáltatás kínálnak fel, addig az emberkereskedelem során az emberek kizsákmányolása a cél. Viszont mint két jelenség esetében elmondható, hogy az egyén kiszolgáltatott helyzetben van (Windt, Lamonaca, & Van Rij, 2015).

Az egyik legelterjedtebb tévhit, hogy az emberkereskedelem csak távoli országokban és bizonyos demográfiai csoportokat érint. Valójában globális probléma, amely határokon átível, és mindenkit veszélyeztet, függetlenül a demográfiai jellemzőktől (Stănescu, Dan, & Tasește, 2023). Sajnos a tévhittel ellentétben az Európai Unió országaiban is jelen van az emberkereskedelem. Célorzágnak számítanak az Európa Unió északi és nyugati orszáai, gazdasági helyzetükből adódóan, míg a déli, valamint a keleti országok küldőországgént jelennek meg. Az áldozatok többsége külföldi, idegen országban nehezebben tudnak segítséget kérni, az elkövetők célja a sebezhetőségük növelése, azonban az áldozatok kétharmada annak az országnak az állampolgára, ahol áldozattá vált. Bár az emberkereskedelem esetében a nem befolyásolja az emberkereskedelem típusát, elmondható, hogy nemtől függetlenül bárki áldozattá válhat. Az emberkereskedelem a gyermekeket éppúgy érinti, mint a felnőtteket. Az Európai Unióban és nemzetközi szinten is egyre növekvő a kereslet, évente körülbelül 1,2 millió gyermek esik emberkereskedelem áldozatául (Rodrigues, Nunes, Costa, Serrão, & Duarte, 2018).

Egy másik tévhit szerint az emberkereskedelem áldozatai mind rossz anyagi helyzetűek. Bár a szegénység kockázati tényező lehet, áldozatokról nem készíthető egyetlen profil sem (Windt, Lamonaca, & Van Rij, 2015). Ugyanakkor az áldozatok szociális kapcsolatainak minősége, az alacsony iskolai végzettség, rossz családi háttér, családon belüli erőszak jelenléte az egyén életében mind kockázati tényezőként jelenik meg (Stănescu, Dan, & Tasește, 2023).

Tévhit, hogy minden áldozatot elrabolnak, kényszerítenek vagy megfélemszolgáztatnak. Valójában az elkövetők gyakran ismerik az áldozatokat, és a rablás ritka. Sok áldozat önként kezd dolgozni, majd később válik valódi áldozattá. Néhány áldozat nem tekinti magát áldozatnak, mert anyagi vagy más okok miatt jobbnak értékeli a kizsákmányolt helyzetét. Nehéz különbséget tenni áldozatok és elkövetők között, mert az áldozatok néha elkövetővé is válhatnak előjogokért cserébe (Windt, Lamonaca, & Van Rij, 2015).

Az információk az emberkereskedelem kapcsán számos ponton tévesek és torzítanak, ezek hatással vannak az emberkereskedelem társadalmi észlelésére és a társadalmi reakciókra. A következőkben az emberkereskedelem történeti hátterét szeretném bemutatni, mely ismételten meghatározza a társadalom hozzáállását a jelenséghez.

II. 2. Az emberkereskedelem történeti háttere

Az emberkereskedelem egyre népszerűbb téma a sajtóban, de nem új jelenség. Gyakran nevezik a modern rabszolgaság szinonimájának, bár a kettő nem ugyanaz. A rabszolgaság egy állapot, míg az emberkereskedelem egy folyamat, amely toborzástól kezdve szállítást, elszállásolást, elrejtést, eladást és kényszerítést foglal magában. Gyakori, hogy az emberkereskedelem rabszolgasághoz vezet (Windt, 2020). Az emberi jogok, amelyek ma alapvetőek, régen legálisak és legitimnek számítottak. Az emberkereskedelem és a rabszolgaság egykor törvényes és elfogadott volt, és a rabszolgák jólétére úgy ügyeltek, mint ma a marhák jólétére a marhafarmokon (Balse, 2005). Egyes elméletek szerint az emberkereskedelem a rabszolgatartó, rabszolga-kereskedelem időszakából ered. Az emberkereskedelem az agrár-rabszolgaság végeredménye, azaz a gyarmatosítók és az imperialista nemzetek öröksége (Usman, 2020).

A szexuális célú emberkereskedelem megjelenését a XIX. századra teszik, amikor is nőtt az ellenállás a fekete afrikai rabszolgaság ellen, valamint erre az időszakra tehető a prostitúció megjelenése is. A prostitúciót kezdetben üldözték, teljes mértékben kitaszították a városokból, a civilizáció és az erkölcs akadályának tartották. Később orvosi terminológiában betegségként, társadalmi devianciaként hivatkoztak rá (Venson & Pedro, 2013).

Az első konferenciát a nőkereskedelemlről 1895-ben Párizsban tartották. Ennek eredményeként nemzetközi bizottságot hoztak létre a jelenség tanulmányozására. Négy év megfigyelés után, 1899-ben Londonban újabb konferenciát tartottak, ahol 54 ország 120

küldötte vett részt. Ennek eredményeként 1904-ben aláírták a Nemzetközi Egyezményt a Fehér Rabszolgaság Ellen, amely a nők és gyermekek védelmére és a migrációra fókuszált. 1920-ban megszületett a Genfi Egyezmény, amely tiltja a nő- és gyermekkereskedelmet, kriminalizálja az emberkereskedelmet, és az áldozatok segítésére irányul (Kovács, 2020).

II. 2. 1. A prostitúció megjelenése

Az egészség- és szexuálpedagógia mindig is periférián lévő tudományterületek voltak. A primitív civilizációkban a nők termékenységű szertartásokon tanították lányaikat a házasság utáni nemi életre és menstruáció kezelésére. Az ókorban tilalmak szabályozták a szexualitást, beleértve az orvos-beteg és tanár-diák kapcsolatok tiltását. A középkorban a szexualitást bűnösnek tartották, míg a reneszánszkorban a hozzáállás megváltozott, és a társas viszonyokra helyezték a hangsúlyt, beleértve a házasság előtti nemi életet és poligámiát. A prostitúció a felső osztály számára kedvezett, és a bordélyházakban történtek beavatások a fiatalok számára. A szabályozás ellenére a titkos prostitúció terjedt, növelve a szexuális úton terjedő betegségek és visszaélések számát, mivel a titkos prostituáltak nem részesültek védelemben (Forrai, 2009).

A szexiparban korán megjelenik az import és az export fogalma, mely rövidesen illegalitáshoz vezetett. Bár úgy tartották, hogy a prostitúció szabad döntés eredménye mégis nehéz határt húzni a saját döntés és a kényszerítés között. A prostitúcióra való kényszerítés elleni védelemhez mindenkinek joga van függetlenül körülményeitől, nemétől, anyagi helyzetétől, etnikumától (Fehér & Forrai, 1999).

II. 2. 2. A prostitúcióval való megküzdés

A társadalom más-más történelmi korokban különböző módon reagált a prostitúcióra. A prohibicionista rendszer teljes mértékben tiltja a prostitúciót és az erre épülő bűncselekményeket, és elutasítja a nyilvánosházak létesítését és fenntartását. A reglementációs rendszer szabályozza a prostitúciót, bordélyházakba terelve, valamint azt sugallja, hogy egy elfogadott és tolerált társadalmi jelenség. Az abolicionista rendszer a bordélyházak felszámolását célozza meg, mivel a bordélyházakban gyakran rabszolga körülmények

uralkodtak. A decriminalizációs rendszer nem bünteti a prostitúciót magát, de nem is tekinti legálisnak, és a prostitúció harmadik személye ellen lép fel (Fehér & Forrai, 1999).

Napjainkban a reglementáris és abolicionista rendszer variánsaival találkozhatunk. A korábban elterjedt nyilvános házak megszűntek, helyette szex-klubok, erotikus masszázsszalonok létesültek (Fehér & Forrai, 1999).

A prostitúció szabályozása kulturálisan változó, nincs egységes törvényi keret, de a gyermekszexuális kizsákmányolás és gyermekpornográfia minden rendszerben tiltott. Hollandiában a prostitúció legális, védi a prostituáltakat a kényszerítéstől és az egészségügyi szempontok is fontosak, a fertőzések visszaszorítása érdekében. Az elfogadás ellenére számos társadalmi probléma merül fel, például a önrendelkezés határa és a kényszer közötti megkülönböztetés. Svédországban a prostitúciót nem büntetik, de megvásárlóját igen (Balse, 2005). Az emberkereskedelem szabályozása terén is előfordulnak ellentmondások a törvényes keret esetében is, az ezzel kapcsolatos stratégiák hatása függ az ország fejlettségi szintjétől.

II. 2. 3. A szexuális erőszak

A hétköznapi életünket sztereotípiák jellemzik, melyekhatással vannak a szexualitásra. Ezek a sztereotípiák hangsúlyozzák a különbségeket, melyek sok esetben alaptalanok, kizárólag a hatalmi rendszerben megjelenő különbségeket erősítik. Egyszerű példája ennek, hogy a női autóvezetők ügyetlenül parkolnak, vagy a különböző szőke nők viccek. A hatalmi rendszer különbségeire az „uram” megszólítás is rávilágít, mert ezáltal a nőt szolgává teszik, míg a férfi magasabb rendűvé válik ezáltal. A hatalmi viszonyok egyenlőtlensége okozza tulajdonképpen a nők áldozattá válását (Takács, 2017).

A történelem során a szexuális erőszak a legsúlyosabb vétségnek tekinthető, melyet elkövethetnek egy személy ellen (Forrai, 2009). Szexuális erőszak nemcsak a nem kívánt nemi aktust jelenti, hanem a nem kívánt érintéseket, obszcén szexuális nyelvezetet, zaklatást, szemérmesértést, és szexuális tartalmú anyagok gyártását is az áldozat beleegyezése nélkül. Áldozatokat tekintve a gyermekek és a nők vannak leginkább kitéve ennek a veszélynek, de a társadalom bármely tagja nemtől és életkortól függetlenül válhat szexuális erőszak áldozatává (Ikim, 2008).

A társadalomban számos mítosz kering a szexuális erőszakról, amelyek a veszély kicsinyítésére és a biztonságérzet növelésére irányulnak. Ezek a mítoszok gyakran minimalizálják a szexuális erőszak előfordulását és súlyosságát, figyelmen kívül hagyják a valós veszélyt. A mítoszok szerint az áldozat, általában nő, hibás a történetekért, amely azt sugallja, hogy az áldozat valójában vágyott a szexuális aktusra. A férfiakra vonatkozó mítoszok szerint pedig magasabb szexuális vágyaik vannak, és a nők provokálták őket tudatosan vagy tudat alatt. Ezek a mítoszok áldozathibáztatást eredményeznek, mivel a társadalom nem hajlandó elfogadni, hogy bárkiből válhat szexuális erőszak áldozata (Parti, Szabó, & Virág, 2016).

A szexuális erőszak kiváltó okai eltérőek lehetnek, az áldozatok 98%-a nő és gyermek, míg az elkövetők többsége, több mint 85%-a férfi. Az elkövetők nem ismeretlen személyek az áldozatok számára, sőt az esetek többségében az erőszak elkövetése előtt jó kapcsolatban állnak az áldozattal (Nagy, 2016). A szexuális erőszak okai közé tartozhatnak a házassági kapcsolatok romlása, kommunikációs problémák, gyermekkori erőszak, negatív önértékelés és annak megerősítése bántalmazáson keresztül, érzelmi zavarok, valamint különböző szerek, mint az alkohol (Forrai, 2009). Az áldozathibáztatás középpontjában a provokáció áll, viszont az esetek többségében a motiváció az elkövető dühe, frusztrációja, maga a szexualitása a nemi erőszak során mint motiváció nem jelenik meg (Parti, Szabó, & Virág, 2016). Az áldozat ruházata tehát nem határozhatja meg a nemi erőszak létrejöttét (Takács, 2017). A gyermek áldozatokat tekintve a leánygyermek hatször gyakrabban esnek áldozatul, mint a fiuk. A gyermekek esetében a szexuális erőszak legnagyobb hányada családon belül történik (Forrai, 2009).

A történelmi háttér áttekintése rámutat arra, hogy az emberkereskedelem nemcsak egy modern jelenség, hanem évszázadok óta jelen van, és folyamatosan adaptálódik a társadalmi és gazdasági változásokhoz. Ahhoz, hogy hatékonyan léphessünk fel az emberkereskedelem ellen, fontos megérteni az annak gyökereit.

II. 3. Az emberkereskedelem típusai

II. 3. 1. Szexuális kizsákmányolás

A szexuális kizsákmányolás az emberkereskedelem legismertebb és legjövödelmezőbb formája. Áldozatai leggyakrabban nők és gyermekek, de előfordulhatnak férfi áldozatok is. Ez

a forma egyértelműen nemi dimenzióval rendelkezik, gyakran kapcsolják össze kizárólag prostitúcióval, de valójában sokkal komplexebb a jelenség, magában foglalva a kényszerházasságot és a házi szexuális rabszolgaságot is (Windt, Lamonaca, & Van Rij, 2015).

Az Európai Unióban végzett kutatások azt mutatják, hogy a regisztrált áldozatok túlnyomó többsége nő, pontosabban 65%-a nő és 23%-a kislány. A regisztrált áldozatok esetében az emberkereskedelem célja az esetek 92%-ban a szexuális kizsákmányolás volt (Gomes & Sani, 2023).

A prostitúciót gyakran társadalmi szükséges rosszként ábrázolják, veszélyt jelentve a társadalomra, és erkölcstelennek tekintik, az ezzel foglalkozó személyeket megbélyegzik. Azonban nehéz megállapítani, hogy a prostitúciót személyes választás motiválja-e az egyént, vagy kényszer hatására végez-e ilyen tevékenységet (Fehér & Forrai, 1999). A beleegyezés fontos szerepet játszik. Előfordulhatnak olyan esetek, amikor az áldozat kezdetben tudott a prostitúcióról, és önként vállalta, de később kényszerítették, szabadságát korlátozták. Ezért korábbi prostituált is lehet szexuális kizsákmányolás áldozata. A csalás és félrevezetés nemcsak a munka jellegére, hanem körülményeire is vonatkozhat. Bár valaki önként jelentkezhet prostituáltként, ha közben szabadságát korlátozzák, és megfosztják irataitól, az emberkereskedelem fogalmát is kimerítheti (Fergus, 2005).

A gyermekek szexuális kizsákmányolása nemzetközi aggodalomra ad okot. Fontos megkülönböztetni a gyermekek szexuális kizsákmányolását és szexuális bántalmazását. A szexuális erőszak vagy bántalmazás során a gyermeket szexuális együttlétre kényszerítik vagy molesztálják, illetlen helyen simogatják, de sem a gyermek, sem harmadik fél nem kap ebben fizetséget. A gyermekek szexuális bántalmazása, hasonlóan az emberkereskedelemhez, nem rendelkezik egyezményes jogi kerettel, bár a büntetőjog része (Amerhauser & Scaturro, 2021). A romániai törvények szerint a 16 éven aluliakkal létesített szexuális kapcsolat abban az esetben ha a két fél között több mint 5 év a korkülönbség akkor is erőszaknak számít, ha a kiskorú beleegyezett az aktusba. A törvény szerint 3-tól 10-ig terjedő szabadságvesztéssel büntethető a kiskorúval létesített szexuális kapcsolat (286/2009, 2009).

A gyermekek szexuális kizsákmányolása során általában egy harmadik fél kapja meg a fizetséget, aki az esetek többségében a gyermek egyik hozzátartozója. A gyermekek szexuális kizsákmányolásának egyik elterjedt formája a gyermekpornográfia, turizmusnak álcázott szexuális kizsákmányolás. Az etnikai kisebbség, roma kisebbség körében a

gyermekházasságok is elterjedtek, mint az emberkereskedelem egy formája.(Amerhauser & Scaturro, 2021).

Az emberkereskedelem különböző típusai közül a szexuális kizsákmányolás kiemelkedik jelentőségében és társadalmi hatásaiban. Az Európai Unióban végzett kutatások rámutatnak arra, hogy az áldozatok túlnyomó többsége nő, és az emberkereskedelem célja leggyakrabban a szexuális kizsákmányolás.

II. 3. 2. Munkahelyi kizsákmányolás, kényszermunka

Az emberkereskedelem kapcsán leginkább a szexuális kizsákmányolásra és a prostitúcióra összpontosítanak, ami erősen politizált és befolyásolja a fogalomról kialakított képet. Azonban a kizsákmányoltak nemcsak prostituáltak, hanem olyan termékeket is előállítanak, amelyek a globális piacon is jelen vannak (Alvarez & Alessi, 2012).

Fontos különbséget tenni a munkahelyi kizsákmányolás és az emberkereskedelemhez köthető kényszermunka között. Munkahelyi kizsákmányolás esetén nem mindig beszélhetünk emberkereskedelemtől; gyakran a rossz munkakörülmények és az európai irányelvek figyelmen kívül hagyása okozza (Ripszám, 2020).

A kényszermunka áldozatainak 90%-a a magángazdaságban vált áldozattá, azaz egyének, vagy vállalatok zsákmányolták ki. A fennmaradó 10% pedig az állami által kényszermunkára ítélt személyek teszik ki, ezek általában börtönökben vagy a hadseregben nem megfelelő körülmények között dolgozókat jelenti (Száráz, 2014).

A fogyasztóknak nincs tudomásuk arról, hogy milyen körülmények között készült el a bevásárlóközpontban megvásárolt termék. A munkahelyi kizsákmányolás a legtöbb esetben rejtve marad, mely ennek gyakoriságát is növeli. Tevékenységi területet illetően több szektorra is jellemző, azonban a külföldi munkavállalás ebben az esetben is rizikófaktor (Ripszám, 2020). Megfigyelhető, hogy a kizsákmányolás a nehezebb, veszélyesebb területeken dolgozók körében fordul elő leginkább. A három legnehezebb terület a gazdaságban a mezőgazdaság, az építőipar, valamint a bányászat, ezen gazdasági szektorok méginkább ki vannak téve a kizsákmányolás veszélyének (Száráz, 2014).

A munkahelyi kizsákmányolás áldozatai gyakran a munkahelyükön élnek kis csoportokban, és ritkán, vagy soha nem hagyják el azt. Lakhelyük nem lakhatásra alkalmas vagy nagyon rossz állapotú, gyakran mezőgazdasági területeken, farmokon vagy ipari területeken található. Nincs megfelelő felszerelésük, például védőruházatuk vagy az évszaknak megfelelő ruházatuk. Munkaszerződéssel nem rendelkeznek, naponta 12 órát dolgoznak alacsony bérért, gyakran csak 1-2 eurót kapnak, vagy egyáltalán nem fizetik őket. Megfelelő ételment sem kapnak, maradékokat esznek, ami miatt egészségi állapotuk folyamatosan romlik (Ripszám, 2020). Az embertelen körülmények egyes esetekben visszafordíthatatlan károkat okoznak, a mentális egészség károsodása mellett visszafordíthatatlan testi fogyatékhöz, vagy elhalálozáshoz is vezethet (Alvarez & Alessi, 2012).

A munkahelyi kizsákmányolás és a kényszermunka eseteiben számos súlyos emberi jogi visszaélés és gazdasági kizsákmányolás összefonódik. A rejtett jelleg és az áldozatok kiszolgáltatottsága olyan környezetet teremt, ahol az emberek számos módon szenvednek. Azonban a társadalmi tudatosság és a megfelelő intézkedések meghozatala segíthet ezen áldozatok védelmében és a kizsákmányolás elleni harcban.

II. 3. 3. Egyéb típusok

Az emberkereskedelem legismertebb típusai közé tartozik a szexuális kizsákmányolás és a munkacélú kizsákmányolás, kényszermunka. Emellett azonban egyéb típusok is léteznek, például a koldulásra és különböző bűncselekményekre való kényszerítés (Kloppné & Berkes, 2023).

Koldulásra való kényszerítés

A koldulás problematikája Európa-szerte kötődik a szegénységhez, a történelem során a koldulást a család nélküli, egyedül élő felnőtthöz, árva gyermekekhez kapcsolták (Nagy & Ripszám, 2023). A koldusok részét képezik minden nagyvárosi utcai tájképnek, azonban a gyermekek és idős nők nagy része kényszer hatására koldul. Bár a koldulásra való kényszerítés az emberkereskedelem egyik típusa, nem minden esetben beszélhetünk emberkereskedelemről egy koldus láttán (Chernova, 2011).

A koldulás még önmagában nem bűncselekmény abban az esetben ha ez verbális kommunikáció nélkül történik, tehát a kolduló személy kizárólag az emberek empátiájára

alapoz, és nem próbálja őket meggyőzni arról, hogy adakozzanak neki (Nagy & Ripszám, 2023).

A gyermekkoldulás hátterében gyakran rossz családi viszonyok és elhanyagolás áll, de a valódi ok sokszor a szülők rejtett bűnözése. A család elsődleges feladata lenne a gyermekek gondozása, de előfordul, hogy saját családjuk zsákmányolja ki őket. A koldulás során a gyermekek szélsőségesen kizsákmányolt helyzetbe kerülnek, ami más bűncselekményeknek, például szexuális kizsákmányolásnak is kiteszi őket (Nagy & Ripszám, 2023).

A koldulásra való kényszerítés szempontjából a legveszélyeztetettebb helyzetben a gyermekek, és a fogyatékkal élők, illetve a legkiszolgáltatottabbak fogyatékkal élő gyermekek. A koldulás esetében is a legcélravezetőbb az áldozatközpontú megközelítés, melynek lényege elsősorban a kolduló gyermek biztonsága, és nem a közbiztonság zavarása kerül előtérbe (Chernova, 2011).

A koldulásra való kényszerítés egy üzletág, Európában Albániából, Bulgáriából, Ukrajnából és Romániából származik a legtöbb áldozat. Egy ezzel foglalkozó „család” gyermekenként akár 10-15 eurót is kereshet naponta, mely havi viszonylatban több mint egy tanár fizetése. Átlagosan 3-4 gyermekkel koldulnak egyszerre, abban az esetben, ha a gyermek nem keresi meg az általuk meghatározott minimális összeget komoly fizikai erőszak áldozatává válik (Chernova, 2011).

Bűncselekményekre való kényszerítés

A bűncselekményre való kényszerítés áldozatainak beazonosítása nehéz, mert a kényszerítés különféle bűncselekményekre vonatkozhat, mint például zsebtolvajlás, bolti lopás, vagy kábítószer terjesztése. Az áldozatok azonosítását tovább bonyolítja, hogy ők maguk is bűncselekményeket követnek el, így a hatóságok előtt nem áldozatként, hanem elkövetőként jelennek meg (Kloppné & Berkes, 2023).

Mivel a bűncselekmények nagyon változatosak lehetnek, így nemek közötti eltérésről nehéz beszélni az áldozatok körében, de a zsebtolvajlásra való kényszerítés esetében a legtöbb áldozat kiskorú, vagy fiatal felnőtt (Kloppné & Berkes, 2023). Kábítószerfüggők gyakran esnek áldozatul, az elkövetők kihasználják a fizika és pszichés függőség által létrejött állapotot, amikor is a személy a leginkább manipulálható. Az elkövetők célja az állapot fenntartása, hiszen ebben az esetben passzív bántalmazásnak minősül a szer megvonása (Huszár, 2022).

Az emberkereskedelem típusai közé tartozik a koldulásra és bűncselekményekre való kényszerítés, amelyek komplex problémákat jelentenek. A koldulás áldozatai gyakran gyermekek és idősek, akik kiszolgáltatottságuk miatt könnyen célponttá válnak. Ezzel szemben a bűncselekményekre való kényszerítés során az áldozatok saját bűncselekmények elkövetésére kényszerülnek, ami tovább nehezíti az azonosításukat és segítségüket. Ezek a kényszerítési formák rávilágítanak az emberkereskedelem sokszínűségére és az áldozatok különböző helyzeteire.

II. 4. Emberkereskedelem áldozatainak jellemzői

Emberkereskedelem áldozatává a társadalom bármely tagja válhat, nemtől, kortól függetlenül ezért nehéz felállítani egy áldozat típust, sőt szinte lehetetlen, viszont vannak olyan jellemzők, melyek növelik az emberkereskedelem áldozattá válásának kockázatát (Fehér & Forrai, 1999). Ezen kockázati tényezők lehetnek demográfiai, szocio-ökonómiai tényezők, de beszélhetünk kulturális vagy területi hátrányokról is. A globalizáció hatására alaptól egyenlőtlen gazdasági fejlődés még inkább hangsúlyozódik, a fejlődő országok körében monetárius válságot eredményezve, ennek hatására az anyagi különbségek felerősödnek. A szegényebb országokban magasabb az áldozattá válás esélye (Langhorn, 2021).

Az áldozatok körében gyakori demográfiai jellemző az alacsony iskolai végzettség, ami nehéz anyagi körülményekkel társul. Magas arányban találhatók közöttük nevelőotthonokban és nevelőszülőknél nevelkedett személyek is, ami több szempontból kockázati tényező. Az ilyen intézményekben felnőtt egyének gyakran küzdenek anyagi problémákkal, és nem tanulják meg megfelelően kezelni a pénzt. Pszichológiai szempontból a nevelőotthoni nevelés miatt sokan nem érzik magukat értékesnek, ami megkönnyíti, hogy áldozattá váljanak, és nehezebben lépnek ki ebből a helyzetből (Fehér & Forrai, 1999).

A szociális és családi háttér kulcsfontosságú az emberkereskedelem szempontjából. Jó családi és baráti kapcsolatok protektív hatásúak, míg ezek hiánya növeli az áldozattá válás esélyét. Gyermekkori bántalmazások, különösen a szexuális bántalmazás, növelik az emberkereskedelem, főként a szexuális kizsákmányolás áldozattá válásának kockázatát. Az ilyen élmények hatására a gyermekek önmagukról és másokról alkotott képe, valamint a szexualitásról való felfogásuk megváltozik (Vrubliauskaitė, 2018). Az áldozatok 79,2%-a családon belüli erőszak áldozata volt gyermekkorában, a bántalmazottak 71,7%-a érzelmi

bántalmazást, 65,8%-a fizikai bántalmazást, 30,8%-a szexuális bántalmazás élt át gyermekkorában (Abas, Ostrovschi, Price, Gorceag, & Trigub, 2013).

Nemek szerint a nők és a gyermekek vannak a leginkább kiszolgáltatva, viszont ez még inkább elmondható az egyedülálló, nők esetében. A párkapcsolatban élés protektív tényező lehet, hiszen az elkövetők bevált módszere a csábítás, ebben az esetben az áldozat nem a megfelelő emberbe szeret bele, kezdetben a kapcsolat egészségesnek tűnik, de lépésekben eljut a szexuális kizsákmányolásig. Ezeket a kapcsolatokat a hamis ígéretek jellemzik (Fehér & Forrai, 1999).

A már prostituáltként dolgozó nők a legveszélyeztetettebb csoportok közé tartoznak az áldozattá válás szempontjából. Társadalmi megítélésük is nehezen helyezkedik el, mivel sokan a jobb élet reményében választják a prostitúciót, de emiatt gyakran elszigetelődnek családjuktól és barátaiktól, miközben nagy veszélynek teszik ki magukat. A prostitúció során a szabad akarat és a kényszerítés határa nehéz megvonni: bár kezdetben szabad akaratukból válladják a munkát, később gyakran korlátozzák szabadságukat, és nehezen léphetnek ki ebből a helyzetből (Fehér & Forrai, 1999).

II. 4. 1. Az emberkereskedelem áldozatainak mentális állapota

Az oktatásban és szülői feladatokban a veszélyekről való beszélgetés és prevenció kulcsfontosságú. Fontos, hogy a fiatalokat megtanítsák felismerni, ha manipulálni próbálják őket. A pozitív otthoni légkör és a mentális egészség fenntartása segít megelőzni az emberkereskedelem áldozattá válását, mivel azok a fiatalok, akik nem érzik jól magukat otthon, nagyobb veszélynek vannak kitéve (Jackson, 2022).

Az emberkereskedelem áldozatai testi és érzelmi bántalmazásnak vannak kitéve a folyamat teljes ideje alatt. Bár a szakemberek gyakran a fizikai sérülésekre koncentrálnak, fontos megjegyezni, hogy a mentális egészségre is komoly hatással van. Az áldozatok önértékelése és biztonságérzete sérülhet, ami később mentális zavarokhoz vezethet (Jackson, 2022). Az áldozatok körében a leginkább megfigyelhető mentális változás az a szorongás megjelenése, a depresszió érzésének elhatalmasodása, valamint a leggyakoribb a poszt-traumás stressz szindróma megjelenése. A mentális hatás mértéke függ a személy áldozatválását megelőző mentális állapotától, valamint a hajlamosító tényezőktől (Suwetty, Astari, & Wihastuti, 2019).

A trauma negatív érzelmeket kiváltó állapot, mely egyetlen eseményre épít például az autóbaleset kiválthat egy traumát. A traumával küzdő személyt gyakran megbélyegzik traumája miatt. A traumákra adott válasz leginkább a személy viselkedésének változásában nyilvánul meg, például drogfüggőség kialakulása (Clawson, Salamon, & Goldblatt, 2008). Az áldozatok 54,2%-ánál diagnosztizáltak mentális zavart, és gyakran fordul elő közöttük poszt-traumás stresszszindróma. Az új traumás élmények hatással vannak a régi traumákra is, mivel a trauma előtti tapasztalatok kognitív és biológiai mechanizmusokon keresztül befolyásolják az egyént, növelve ezzel a PTSD kialakulásának kockázatát. A korábbi bántalmazás emlékei újra felidéződhetnek és tovább súlyosbíthatják az új trauma negatív hatásait (Abas, Ostrovschi, Price, Gorceag, & Trigub, 2013).

A depresszió magába foglalja az egyén önmagáról és világról alkotott képét, mely minden esetben negatív kép. Az áldozatok körében a mentális zavar mértéke változó, a súlyosabb esetekben öngyilkosságról való fantáziálás, szuicid hajlam is kialakulhat (Clawson, Salamon, & Goldblatt, 2008).

Az emberkereskedelem áldozatainak jellemzői és mentális állapota rávilágítanak arra, hogy milyen sokrétű és összetett problémákkal kell szembenézniük az áldozatoknak. A következőkben a látencia okait vizsgáljuk meg.

II. 4. 2. Látencia okai az emberkereskedelem kapcsán

Az emberkereskedelem gyakran rejtve marad, mert rendkívüli erőszakkal jár együtt, és a fenyegetések nemcsak az áldozatokat, hanem családtagjaikat is érinthetik, így nő az áldozatok félelme. Az ilyen bűncselekmények bizonyítása nehéz, a szankciók enyhék, ezért a bűnelkövetőket nem rettentik el. Tanúvallomás tételével kapcsolatban különösen fontos a tanúk biztonságának biztosítása az eljárás alatt és utána is (Fehér & Forrai, 1999).

A rendőrségbe vetett hit is meghatározza az ügyek rejtve maradását. Általánosságban elmondható, hogy az emberek számára a rendőrség biztonságot nyújt, bármikor segítséget kérhetnek és kaphatnak tőlük (Windt, 2023). Az emberkereskedelem gyakran fekete-fehér problémaként van ábrázolva, ahol van egy gonosz elkövető és egy ártatlan áldozat, de valójában ez sokkal bonyolultabb. Az áldozatokat gyakran kényszerítik bűncselekmények

elkövetésére, és ha nem tudják bizonyítani a kényszerszert, akkor ők válnak felelősségre vonhatóvá tetteikért (Balse, 2005).

A feljelentés és az eljárás során az áldozatok újra átélik a velük történeteket, szégyenérzetük a bejelentéssel elhatalmasodik, a hatóságok hozzáállása pedig rendkívül meghatározó (Takács, 2017). A rendőrség hozzáállása rendkívül fontos, az áldozatnak éreznie kell hogy komolyan veszik, hisznek nekik, a bizalom kialakítása a rendőrség felé rendkívül fontos (Fehér & Forrai, 1999). Az emberkereskedelem megelőzésére irányuló harc fontos eszköze a rendőrség felkészítése, az áldozatközpontú szemlélet elterjesztése (Windt, 2023).

II. 5. Áldozatok számára nyújtható támogatások Romániában

Románia az emberkereskedelem fő forrásállama az EU-ban. Évente több mint 800 áldozatot azonosítanak a Román Nemzeti Emberkereskedelem Elleni Ügynökség éves jelentései szerint. A visszatérő áldozatok többsége nyugati országokból tér vissza Romániába, saját lehetőségeik révén, kormányzati vagy nem kormányzati szervezet segítségével nélkül. Az áldozatok szükségletei nagyban függenek a kizsákmányolás típusától, a szenvedett fizikai és pszichés sérülések mértékétől, valamint a reintegráció során kapott családi és környezeti támogatástól, illetve anyagi helyzetüktől (Hall, Tomita, & Schwartz, 2017). Az áldozatok viselkedése és reakciója érthetetlen lehet mindennapi életükben és az eljárás során is, de ezeket a traumatikus élményeket figyelembe kell venni. Az emberkereskedelem áldozatai megalázó bánásmódban részesülnek, folyamatosan szembesülnek az erőszakkal és fenyegetésekkel, ami mellett az eljárás során is megtapasztalják a megaláztatást és szégyenérzetet. Gyakran szenvednek olyan sérüléseket, amelyek visszaállítása szinte lehetetlen (Simon, 2008).

Az emberkereskedelem elleni intézkedéseknek az áldozatok jogaira kell összpontosítaniuk, biztosítva számukra a diszkriminációmentes hozzáférést a szakértői és komplex segítségnyújtáshoz. Az áldozatoknak joguk van a fizikai védelemhez, amennyiben tanúskodnak bántalmazójuk ellen a büntetőeljárás során. A 2002-es tanúvédelmi törvény lehetőséget biztosít az emberkereskedelem áldozatai számára, hogy részt vegyenek a tanúvédelmi programban, amennyiben erre szükségük van és igénylik. Pszichológiai és szociális segítséget nyújtanak az áldozatoknak a társadalmi reintegrációjuk érdekében, melyet kormányzati vagy nem állami szervezetek biztosítanak. Amennyiben az áldozat betöltötte a 18.

életét és igényli, jogi segítséget kap. Az egészségügyi ellátásukat automatikusan biztosítják 2001-es törvény alapján, emellett segítséget kapnak munkakeresésük során is (Simon, 2008).

Az áldozatok szégyenérzete magas, a női áldozatok számára a törvény biztosítja a női tisztviselőket az eljárás során. A tapasztalat az, hogy a kihallgatás során a női tisztviselők jelenléte nagyobb bizalmat eredményez a nők részéről a hatóságok felé (Hall, Tomita, & Schwartz, 2017).

Az emberkereskedelem és kizsákmányolás látens maradása mögött számos összetett társadalmi, gazdasági és pszichológiai tényező húzódik meg, melyek vizsgálata nélkül a problémát nem kezelhetjük.

II. 6. Emberkereskedelem a számok tükrében

Az emberkereskedelem áldozatainak száma jelentősen megnőtt az elmúlt évtizedekben. 2022-ben több mint 115 ezer áldozatot azonosítottak, 2021-hez képest ez az érték 25 ezerrel növekedett. 2022-ben a legtöbb áldozatot Dél- és Közép-Ázsiában azonosították ahol az becsült áldozatok száma elérte az 50 milliót. A második legmagasabb áldozatszámot Európában találták. Az emberkereskedelemtől szóló jelentések évről évre változnak a bűncselekmény sajátos jellegének köszönhetően. Míg 2004-ben az áldozatok mintegy háromnegyede nő volt, ez az arány 2020-ra majdnem 40%-ra csökkent. Ezzel szemben a férfi áldozatok aránya 10%-kal nőtt. A gyermekáldozatok aránya 35%, a nemek közötti megoszlás a gyermekek esetében szinte egyenlő. Világszerte jelentős regionális különbségek vannak az emberkereskedelem áldozatainak kizsákmányolási formái tekintetében. 2020-ban Kelet-Afrikában és Kelet-Európában az áldozatok több mint 80%-a kényszermunka áldozata lett. Közép-Amerikában és a Karib-térségben, Észak-Amerikában és Közép-Ázsiában viszont több mint 70% szexuális kizsákmányolás céljából zsákmányolták ki. Európában pedig majdnem a fele a kizsákmányolás más formái, mint például az utcai koldulás, áldozata volt. Világszerte India az az ország, ahol a legmagasabb volt a modern rabszolgaságban élő emberek száma, legyen az kényszermunkás, szexuális kizsákmányolás, kényszerházasság vagy más kényszerítési formák miatt. Becslések szerint 11 millió ember élt modern rabszolgaságban Indiában, melyet 5,8 millió követett Kínában. Ez talán nem meglepő, hiszen ezek a két legnépesebb ország a világon. Észak-Korea volt az az ország, ahol a legmagasabb volt a modern rabszolgaságban élő emberek száma ezer lakosra vetítve. Észak-Koreában 104,6 ember élt modern rabszolgaságban az ázsiai országban ezer lakosra vetítve. Eritrea következett 90-

szel, míg a harmadik helyen álló Mauritánia száma jóval alacsonyabb volt, 32 ember ezer lakosra vetítve (Dyvik, 2024).

Az Európai Unióban évente körülbelül 7000 embert regisztrálnak emberkereskedelem áldozataként, azonban a valós áldozatoknak a száma jóval magasabb ennél. Európában 3 áldozat közül 2 nő, vagy lány, de a férfi áldozatok száma növekedett az elmúlt években, főként a kényszermunka tükrében. 2021-ben az áldozatok 56%-a szexuális kizsákmányolás áldozatává vált, 28%-ukat kényszermunka áldozata volt, míg az áldozatok 16%-a a szervkereskedelem miatt vált emberkereskedelem áldozatává. Bár az emberkereskedelem áldozatairól sokszor azt gondoljuk, hogy külföldiek nagyon gyakran, az esetek 44%-ban a személy saját országában válik áldozattá, az Európai áldozatok 41%-a Európán kívüli országból származik, míg csupán 15%- a más Európai országban válik áldozattá (Guillot, 2023).

Az emberkereskedelem egy nagyon dinamikus jelenség, melyre komoly hatást gyakorol egy ország társadalmi gazdasági helyzete, Románia esetében elmondható, hogy a Covid 19 és az Orosz-Ukrán háború hatására az emberkereskedelem áldozatainak száma csökkenő tendenciákat mutatott. Az ANITP 2023-as felmérésében 451 áldozatot vesz figyelembe, ami 10%-kal kevesebb, mint 2022-ben, akiket az év során értesítettek a romániai emberkereskedelem elleni rendszeren keresztül, a SIMEV adatbázisán keresztül. Az 2023-as évben a bűnügyi érdeklődés az emberkereskedelem területén főként a női nemű személyek kizsákmányolására irányult, különösen a kiskorúakéra, akiknek túlnyomó többsége a prostitúció és a pornográfia területén szenvedett el kizsákmányolást. A nemzeti statisztikai adatok szerint az azonosított áldozatok 77%-a nő, míg a kiskorúak aránya 40%, idén meghaladja a nőkét a 37%-ot. Az utóbbi 5 évben először tapasztalható a 14 év alatti kiskorúak számának csökkenése, az előző évekhez képest arányuk 23%-al csökkent, ugyanakkor enyhe növekedés mutatott a 14-17 éves korosztály aránya , ahol több fiú áldozat azonosítására került sor. A 18-25 éves korosztály a legnagyobb számban érintett női felnőtt áldozatok között, a kategóriában szereplő fiatalok mintegy kétharmada. gy jelentős tényező a sérülékenységi helyzet kialakulásában az áldozatok családi helyzete, közel 5-ből 1 áldozat gyermekvédelmi intézményből, rossz családi körülményekből vagy rokonok gondozásából származott a toborzás pillanatában. A 2023-ban azonosított kiskorú áldozatok esetében az említett helyzetben lévők aránya 17%-ról 22%-ra nőtt. Az első kapcsolatfelvételnél a legtöbb áldozat ismerte azt, aki hozzájuk fordult 70% azon áldozatok aránya, akiket ismerősök, barátok,

szomszédok vagy akár rokonok toboroztak, míg csak 30% volt azok aránya, akik ismeretlenek révén váltak áldozattá (Chera, 2024).

III. Módszertani keret

A kutatásom célja az emberkereskedelem közpolitikai elemzése és az emberkereskedelem elleni harc jogi kereteinek feltárása volt. Szekunder kutatásom során elemeztem a romániai áldozatok arányát a Romániai Statisztikai Hivatal adatbázisát használva, amelyek 2008 és 2022 közötti időszakot ölelnek fel, így figyelembe vehetők a folyamat változásainak tendenciái.

Primer kutatásom dokumentumelemzésből állt, amely globális, európai és romániai vonatkozásokat is magában foglalt. Globális szinten a Palermói egyezményt és az Európai Unió stratégiaiát vizsgáltam, míg Romániában az emberkereskedelem visszaszorítására irányuló törvényeket és a Nemzeti Emberkereskedelem Elleni Ügynökség létrejöttét előíró határozatokat, valamint az ügynökség által validált utolsó Nemzeti stratégiát elemeztem. Ezt követően interjút készítettem egy szervezet projektvezetőjével, aki hosszú ideje dolgozik ezen a területen. Továbbá elemzési egységem volt egy szervezet, mely emberkereskedelem áldozatainak segítségével foglalkozik. Céлом volt a jogi keret és alkalmazásának lehetséges diszkrpanciáinak feltárása.

Kutatási kérdésem az volt, hogy milyen jogi keretek vonatkoznak a jelenségnek, és milyen támogatást kaphatnak az áldozatok a társadalomba való reintegrációjuk során. Elemzésem célja, hogy átfogó képet nyújtson az emberkereskedelemmel foglalkozó rendszerről Romániában, ugyanakkor tudomásul veszem, hogy ez csak egy egyoldalú vizsgálat bemutatása a társadalmi valóságról, mivel a dokumentumok és szekunder adatok nem biztosítanak teljes képet az ezen a területen tapasztalható társadalmi jelenségekről.

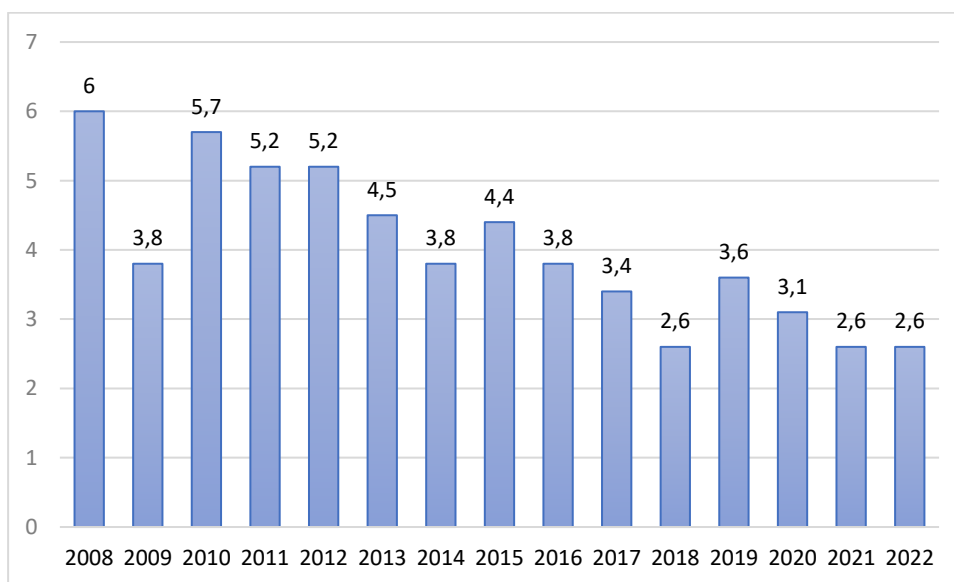
IV. Kutatási eredmények bemutatása

Kutatásom során elemeztem a Romániai Statisztikai Hivatal adatait, valamint dokumentumelemzést végeztem, mellyel célom felmérni a nemzetközi egyezmények nyújtotta lehetőségeket, továbbá a vizsgálni szerettem volna az ezzel kapcsolatos szabályzásokat. Az elemzésem két nagyobb részből tevődik össze. Az első részben a nemzetközi egyezményeket vizsgáltam, valamint az Európai Unió jelenlegi stratégiáját az emberkereskedelem megelőzésének érdekében. A második részben megvizsgáltam a Romániai 678/2001-es törvényt, mely az emberkereskedelem szankcionálására és visszaszorítására szolgál. Továbbá a 460/201-es határozatot ANITP¹ létrejöttének szabályzásáról, valamint az interneten fellelhető legutolsó Nemzeti Stratégiát az emberkereskedelem visszaszorítása ellen.

IV. 1. Emberkereskedelem a szekundár adatok tükrében

A Román Statisztikai Hivatal adatbázisát használva a következőkben szeretném felvázolni az emberkereskedelem áldozatainak hivatalos számait és ennek változásait 2008 és 2022 között. A hivatalos adatok csupán a bejelentett eseteket foglalják magukba, a valós számok jóval magasabbak lehetnek. A következő ábra 2008 és 2022 között 100.000 lakosra jutó áldozatok számát.

1. ábra: Áldozatok száma Romániában 100.000 lakosra viszonyítva 2008 és 2022 között

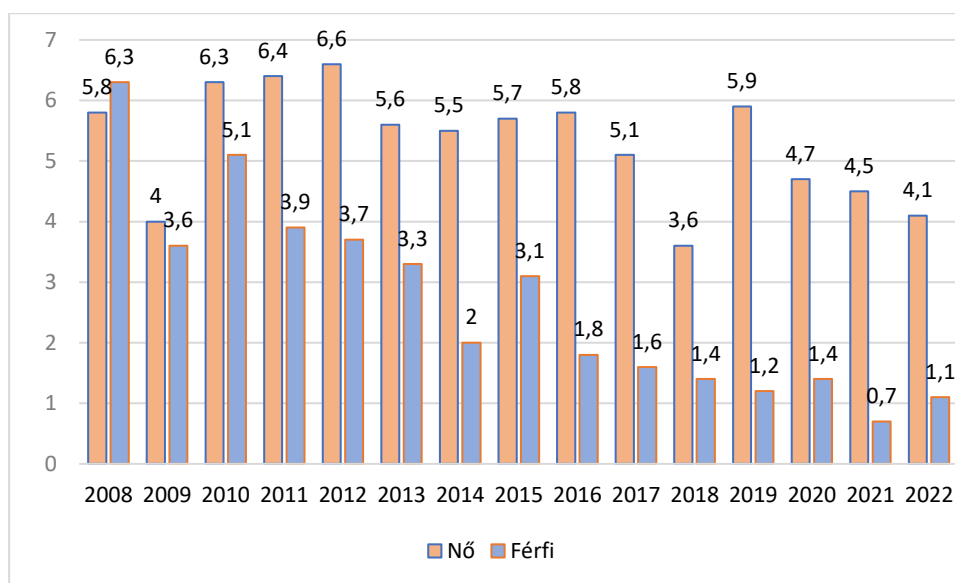

Forrás: Saját szerkesztés az INS adatok alapján

¹ Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane - Nemzeti Emberkereskedelem Elleni Ügynökség

Az ábrán jól látszik, hogy 2008 és 2022 között a legmagasabb áldozatszám 2008-ban volt, ekkor Romániában 100000 lakosból 6 áldozat került ki. A gazdasági, társadalmi hatások ebben az esetben is megfigyelhetőek, 2009-es válság előtt nagyon magas az áldozatok aránya, ezt követően rövid idő alatt drasztikusabb csökkenés észlelhető, azonban ez nem tart sokáig. A 2010-ben újra magas növekedést mutat és a következő években stagnál az arány, majd lassú csökkenés figyelhető meg. 2019-ben újra nő az áldozatok száma, 2020-ban vélhetően a koronavírus hatására is de csökkenést mutat.

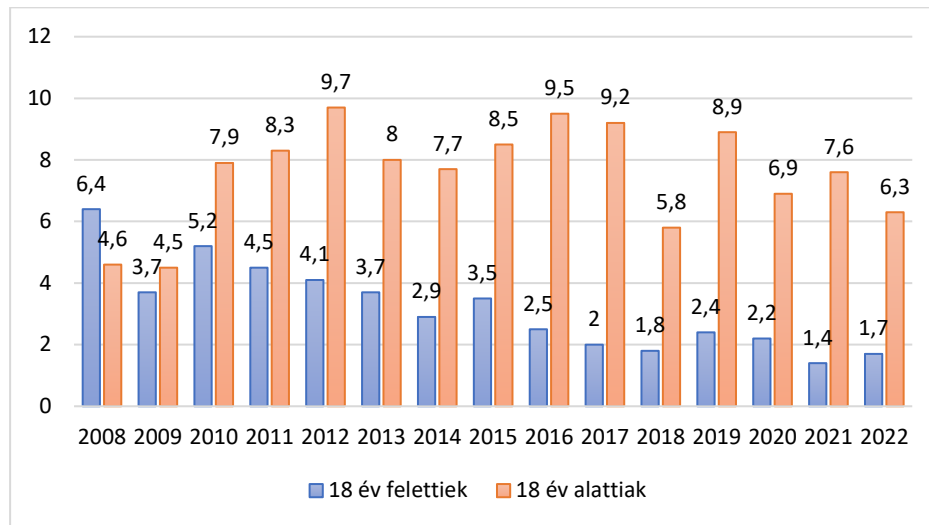
2. ábra.: 100.000 lakosra jutó áldozatok száma 2008 és 2022 között nemek szerinti lebontásban

Forrás: Saját szerkesztés az INS adatok alapján

A második ábrán látható nemekre lebontva, hogy 100.000 nőre és 100.000 férfire egy évben hány áldozat jut. Az ábráról leolvasható, hogy az emberkereskedelem formája miképpen alakul az évek során. 2008-ban a áldozattá válása jóval magasabb, mint napjainkban, ez a kényszermunka visszaszorulásával magyarázható, de az adatokat tovább torzítja a férfi áldozatok segítségkérésének hajlandósága is. A női áldozatok száma az évek során folyamatosan nő, 2012-ben volt a legmagasabb, ekkor 100.000 lakosra 6,6 áldozat jutott. Ahogyan az 1. ábrán is látható volt az emberkereskedelem visszaszorulása az utóbbi években, itt is megfigyelhető a csökkenés úgy a nők mint a férfiak esetében is.

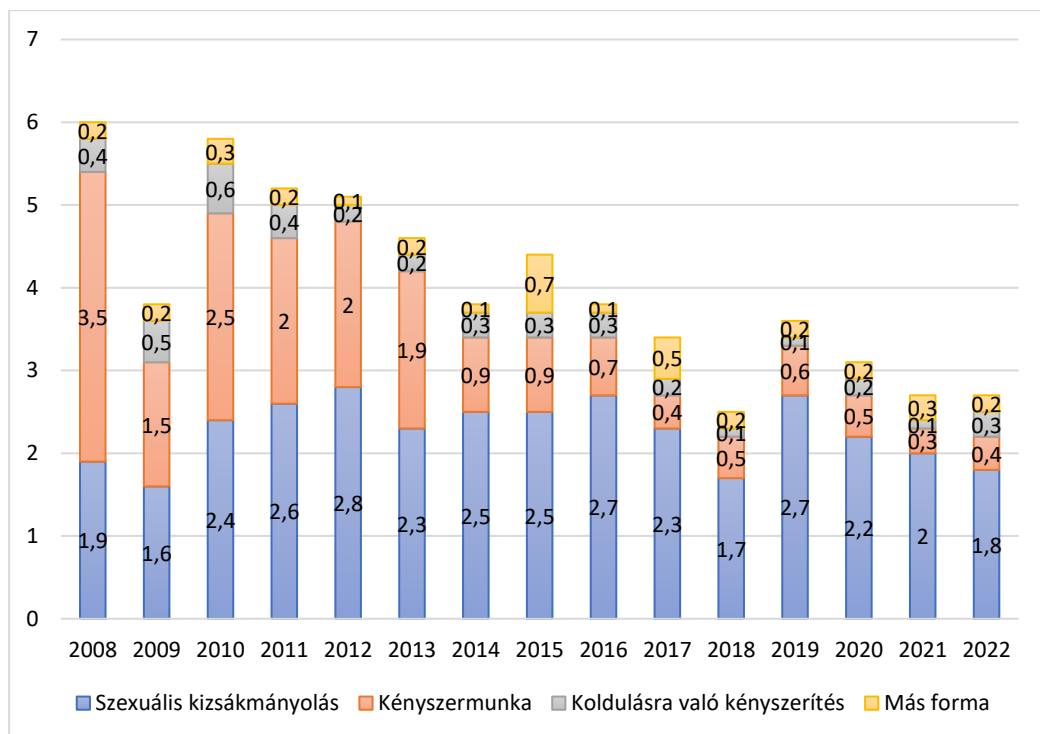
3. ábra.: 100000 lakosra jutó áldozatok száma életkor szerint

Forrás: Saját szerkesztés az INS adatok alapján

A harmadik ábrán megfigyelhető, hogy a 18 év alatti áldozatok száma jóval magasabb a felnőtt, 18 év felettek áldozati arányaihoz viszonyítva. 100.000 romániai gyermekre 6,3 áldozat jut 2022-ben. 2021-hez képest a gyermek áldozatok csökkenő tendenciát, míg a felnőtt áldozatok növekvő tendenciát mutatnak.

4. ábra: 100000 főre jutó áldozatok száma Romániában 2008 és 2022 között az emberkereskedelem típusára lebontva

Forrás: Saját szerkesztés az INS adatok alapján az INS adatok alapján

A 4. ábra jól demonstrálja az emberkereskedelem céljának változását, 2008 és 2010 között, a munkahelyi kizsákmányolás a kiemelkedő az emberkereskedelem típusait tekintve. 2011-től viszont a munkahelyi kizsákmányolás mértéke folyamatosan csökken, ezzel egyidejűleg nő a szexuális kizsákmányolás mértéke, napjainkban is ez a kiemelkedő.

IV. 2. Körkép: Nemzetközi egyezmények és szabályzások

IV. 2. 1. Palermói egyezmény

Az emberkereskedelem globális szinten komoly problémákat okoz, ezért számos intézkedés és eszköz született annak megelőzésére és szankcionálására. Bár számos nemzetközi eszköz létezik a személyek kizsákmányolása ellen, különösen a nők és gyermekek esetében, nincs olyan egyetemes eszköz, amely az emberkereskedelem minden aspektusát lefedné. Az Egyesült Nemzetek Közgyűlése 1998 decemberében döntött arról, hogy létrehoz egy kormányközi bizottságot, amely kidolgozza a Palermói Egyezményt, a transznacionális szervezett bűnözés elleni egyezményt. Az egyezményt 2000-ben fogadták el Palermóban, Olaszországban, és 2003-ban lépett hatályba. Fókuszában az emberkereskedelem, az illegális kereskedelem, a pénzmosás és más szervezett bűnözés kérdései állnak.

Az egyezmény első része általános információkat tartalmaz az értelmezésről és a fogalmak definíciójáról. Meghatározza, hogy az emberkereskedelemmel kapcsolatos jegyzőkönyv kiegészíti az ENSZ Nemzetközi Szervezett Bűnözés Elleni Egyezményét. A második rész részletezi az emberkereskedelem célját, a megelőzést, az emberkereskedelem elleni küzdelmet és az áldozatok védelmét a nők és gyermekek jogainak tiszteletben tartása mellett. A harmadik rész fogalmi meghatározásokat ad, különös tekintettel az emberkereskedelem különböző formáira.

A dokumentum második részében az emberkereskedelem áldozatainak védelméről szól. Ide tartoznak az áldozatok jogi eljárásai, fizikai, pszichológiai és társadalmi helyreállítása, valamint speciális figyelem a kiskorúakra és a különleges szükségletekre. A dokumentum további cikkei további intézkedéseket írnak elő az áldozatok védelme érdekében, ideértve a biztonságot, a hazatelepítést és az áldozatok jogi támogatását.

A dokumentum harmadik részében az emberkereskedelem megelőzésére összpontosít, különös figyelemmel a nőkre és gyermekekre. Ez magában foglalja a politikákat, programokat,

kutatásokat és tájékoztató kampányokat, valamint az információcserét és a határellenőrzés megerősítését.

Összességében az Egyezmény egy globális kihívásra válasz, amelyet széleskörű nemzetközi együttműködéssel és hatékony jogi keretrendszerrel lehet sikeresen kezelni, ösztönözve és támogatva a nemzetközi közösség erőfeszítéseit ezen a területen.

IV. 2. 2. Az Európai Unió 2021-2025-ös stratégiája az emberkereskedelem visszaszorításának céljából

A dokumentum bevezető részében hangsúlyozza, hogy az emberkereskedelem és szervezett bűnözői hálózatok által elkövetett erőszakos bűncselekmény, mely súlyosan sérti az emberi jogokat és szabadságot. Az emberkereskedelem globális probléma, amely az Európai Uniót is érinti. 2017-ben és 2018-ban körülbelül 14 ezer esetet jelentettek az EU-ban, de a valós áldozatok száma ennél jóval magasabb. Az áldozatok többsége nő és lány, akiket szexuálisan kizsákmányoltak. Az EU prioritásként kezeli az emberkereskedelem elleni küzdelmet, bár a koronavírus némi pozitív hatással volt a visszaszorítására.

A dokumentum második része hangsúlyozza az emberkereskedelem komplexitását, az emberkereskedelem során az áldozatok súlyos rövid és hosszú távú következményekkel szembesülnek, és azonnali segítségre, támogatásra és védelemre van szükségük. Ezután kiemeli az átfogó válasz szükségességét, amely magában foglalja a jogi, politikai és operatív kezdeményezéseket a megelőzéstől kezdve az elkövetők elfogásáig. Különös figyelmet fordít a nőkre és gyermekekre, akik gyakran szexuális kizsákmányolás áldozataivá válnak.

A dokumentum továbbá kiemeli a jogi keret fontosságát, mivel ezek teszik lehetővé az elkövetők elfogása mellett az áldozatok segítségét és reintegrációját egyben. A dokumentum szövege arra is rámutat, hogy bár vannak irányelvek, az Európai Unió kiemelten fontos területként kezeli az emberkereskedelmet mégis vannak hiányosságok ezen a téren. A stratégia leszögezi, hogy az EU továbbra is támogatja a tagállamokat az Emberkereskedelem Elleni Irányelv végrehajtásában, célja a nemek közötti egyenlőség visszaszorítása, valamint a gyermekeket érintő speciális eseteket, akár célzott finanszírozással is. Továbbá biztosítani fogja a megfelelő finanszírozást az emberkereskedelem elleni küzdelemhez az EU-n belül és kívül egyaránt, valamint cél az Emberkereskedelem Elleni Irányelv értékelésére irányuló kutatás, melynek eredménye mentén módosításokat javasolhatnak.

A stratégia harmadik pontja a kereslet visszaszorítására fókuszál, mivel a kereslet elősegíti a sebezhető személyek kizsákmányolását, amelyből a bűnözői csoportok jelentős

profitot szereznek. 2015-ben a globális emberkereskedelem éves bevétele elérte a 29,4 milliárd eurót. A kereslet csökkentésével várhatóan az áldozatok száma is mérséklődik. Fontosak a figyelemfelkeltő kampányok, különösen ha az államok civil szervezetekkel együttműködve hajtják végre azokat. Bár a szexuális kizsákmányolás a legelterjedtebb, a munka célú kizsákmányolás is növekszik, amelynek visszaszorításához az államoknak közvetítő ügynökségekkel is együtt kell működniük.

A bizottság vállalásai közé tartozik az stratégia hatékonyságának vizsgálata és szükség esetén módosítása, a munkaerő kizsákmányolása elleni stratégiák kidolgozása, és megelőző kampányok szervezése. Az EU bizottsága felkéri a tagállamokat, hogy fókuszáljanak a büntetőjogi intézkedésekre és a megelőzésre, használják ki az EU ügynökségeinek támogatását, erősítsék a munkaügyi szervezetekkel való kapcsolatot, és fejlesszék a köz- és magánszféra kezdeményezéseket.

A dokumentum kiemeli az emberkereskedelem problémáját, különös figyelmet fordítva a szervezett bűnözés elleni küzdelemre. Ezek a bűnszervezetek jól szervezettek és szakmailag felkészültek, nemzetközi szinten működnek, és számos tevékenységet végeznek, beleértve a toborzást, szállítást és áldozatok kiszolgáltatását. Gyakran részt vesznek más bűncselekményekben, mint például migránsok illegális behozatala, pénzmosás és dokumentumhamisítás. Az áldozatok védelme és támogatása kritikus fontosságú, különösen nők, gyermekek, migránsok és fogyatékkal élők esetében.

A stratégia hangsúlyozza az EU-szerte összehangolt fellépést, beleértve szakosodott ügyészi csoportok létrehozását az áldozatok támogatására és az elkövetők elleni fellépésre. Emellett javasolja a határon átnyúló bűnügyi együttműködés erősítését és technológiai eszközök fejlesztését a nyomozások hatékonyságának növelése érdekében. A stratégia fókuszál az adatgyűjtés erősítésére és a meglévő eszközök hatékonyabb kihasználására.

A dokumentum kiemeli az áldozatok támogatásának fontosságát és cselekvőképességük erősítését. Különös figyelmet fordít a legveszélyeztetettebb csoportokra, beleértve nőket, gyermekeket, migránsokat, fogyatékkal élőket, etnikai kisebbségeket és LMBTQ személyeket. Célja, hogy biztonságos környezetet teremtsen az áldozatok számára, hogy bűncselekményeiket biztonságban bejelenthessék és segítséget kapjanak, anélkül, hogy ők maguk bűnözőkként lennének megítélve. Fontos továbbá a nemzetközi együttműködés, különösen az EU és a partnerországok között, hogy csökkentsék az emberkereskedelem előfordulási arányát és erősítsék az áldozatok védelmét.

Összességében a stratégia komplex megközelítést javasol az emberkereskedelem elleni küzdelemben, amely az adatgyűjtés, nemzetközi együttműködés és áldozatok támogatásának erősítésére összpontosít.

IV. 3. Az emberkereskedelem szabályozása Romániában: az emberkereskedelem elleni stratégia elemzése

IV. 3. 1. A 678/2001-es számú törvény

Romániában a 678/2001-es törvény az emberkereskedelem visszaszorítását és szankcionálását célozza. Az általános rendelkezések között az emberkereskedelem és kapcsolódó fogalmak meghatározása található. A törvény szankcionálja az elkövetőket és támogatást nyújt az áldozatok reintegrációjához. A megelőző intézkedések az állami és civil szféra együttműködését hangsúlyozzák, beleértve a stratégiai tervezést és információmegosztást. A kormányzati szervek kulcsszereplők a nemzeti stratégia végrehajtásában, ami a magas kockázatú országok azonosítását és a bevándorlási jogszabályok hatékony alkalmazását is magában foglalja. Fontosak az oktatási programok és tájékoztató anyagok terjesztése is.

A törvény második fejezete az emberkereskedelem megelőzésére fókuszál, a harmadik cikkely kiemeli a nők és gyermekek védelmét. A negyedik cikk az állami szervek együttműködését szabályozza. A törvény harmadik fejezete az elkövetők szankcionálásáról szól, a büntetések mértéke az elkövetők számától, az áldozatok állapotától és életkorától függ. A bűncselekményekre való felbűjtést is büntetik, abban az esetben mentik fel az illetőt, ha bebizonyosodik, hogy kényszer hatására követte el az adott bűncselekményt.

A negyedik fejezet szabályozza a bírósági eljárásokat, beleértve a kiskorú áldozatok zárt tárgyalását. A kiskorúak esetében a törvény előírja a zárt tárgyalást, de kortól függetlenül bárki igényelhet áldozatként zárt tárgyalást. Az ötödik fejezet az áldozatok védelmét és segítségnyújtását írja elő, különös figyelmet fordítva a kiskorúakra és nőkre. A hatodik fejezet a nemzetközi együttműködésről szól, előírva a kapcsolattartási bírák kinevezését és az adatok cseréjét más országokkal.

Összességében a törvény az áldozatok rehabilitációjára és speciális támogatásokra, valamint a nők és gyermekek védelmére helyezi a hangsúlyt, biztosítva a mentális egészségük helyreállítását és személyazonosságuk védelmét.

IV. 3. 2. 460/2011-es határozat az Emberkereskedelem Elleni Nemzeti Ügynökség létrehozásának és működésének szabályairól

Az alkotmány 108. cikkelye valamint a kormány sürgősségi rendelete kimondja az Emberkereskedelem Elleni Ügynökség létrehozását. Az Ügynökség feladatai közé tartozik az emberkereskedelem tendenciáinak értékelése és az elleni küzdelem eredményeinek mérése, valamint a statisztikai adatok gyűjtése és közzlése. Az Ügynökség hatáskörébe tartozik a nemzeti stratégia kidolgozása és végrehajtása az emberkereskedelem területén.

A határozat kimondja, hogy az ügynökség fő célja emberkereskedelem megelőzése és az áldozatok támogatása, melyet különböző programok és kampányok kidolgozása és végrehajtása révén valósítanak meg. Az Ügynökség szorosan együttműködik más köz-, magán- és civil szervezetekkel a közös kampányok és programok megvalósítása érdekében. Fontos szempont, hogy az Ügynökség jogosult hivatalos adatokat gyűjteni és közzétenni tevékenységi területéről, továbbá részt vesz a nemzetközi együttműködésben is. A személyes adatok feldolgozásakor az Ügynökség szigorúan betartja az európai adatvédelmi rendelet és a helyi jogszabályok előírásait. Emellett az Ügynökség vezetőinek kinevezésére és az intézmény működésére vonatkozó rendelkezéseket.

Az Emberkereskedelem Elleni Ügynökség létrejöttének legfontosabb célja az volt, hogy számos nemzetközi raftifikált egyezmény, valamint a Romániai belső jogrend által szabályzott lépéseket összehangolja a megelőzés és a visszaszorítás érdekében.

Az ügynökség a munkaügyi minisztérium hatásköre alá tartozik. Romániában 15 regionális központja van, a következő városokban: Băcău, Brassó, Bukaresti, Constanța, Craiova, Galați, Gyulafehérvár, Iași, Kolozsvár, Marosvásárhely, Nagyvárad, Pitești, Ploiești, Suceava, Temesvár. A központokhoz tartozik védet lakhely is, természetesen ezek konkrét címe nem elérhető senki számára, kizárólag az Ügynökségen keresztül lehet ezekbe az intézményekbe bekerülni.

IV. 3. 3. A 2018-2022-es Nemzeti Stratégia az Emberkereskedelem visszaszorításának érdekében

A dokumentum bevezetése az emberkereskedelem jelenlegi helyzetét, jelentőségét és a Romániában tett intézkedéseket tárgyalja. Hangsúlyozza az emberkereskedelem dinamikus jellegét és súlyos humanitárius következményeit. Rámutat, hogy a jelenség globális probléma, amely összetett válaszokat igényel. Románia jogi és intézményi kereteket hozott létre a nemzetközi szabványoknak megfelelően. A politikai és társadalmi érdeklődés jelentős, és a

civil társadalom, valamint a parlamenti csoportok is részt vesznek a harcban. A Román Parlament komolyan veszi az emberkereskedelem elleni harcot, példát mutatva az információcsere és az együttműködés terén. A dokumentum hangsúlyozza, hogy az erőfeszítések csak a célországokkal együttműködve lehetnek sikeresek. Kiemeli az áldozatok védelmét és a kereskedők elleni hatékony fellépést, valamint Románia szerepét az emberkereskedelem elleni globális küzdelemben.

A stratégia második része a 2012-2016 közötti emberkereskedelem áldozatainak adatait mutatja be. Ebben az időszakban 4330 áldozatot regisztráltak Romániában, ami 40%-os csökkenés a 2006-2010-es adatokhoz képest. Az áldozatok többsége román állampolgár volt, különböző kizsákmányolási formák áldozatai. 2016-ban 333 elkövetőt ítélték el gyermekpornográfia és kiskorúak kizsákmányolása miatt.

A dokumentum rámutat, hogy a 2006-2010 közötti áldozatszám növekedéséhez az EU-csatlakozás, a határok megnyílása és a 2009-es gazdasági válság is hozzájárult. 2012-2016 között a szociális-gazdasági helyzet és demográfiai tényezők továbbra is jelentős áldozatszámot eredményeztek. A kizsákmányolás formái egyre változatosabbak és nehezebben kezelhetők. A stratégia hangsúlyozza a migráció okozta emberkereskedelem veszélyeit is, különösen a Közel-Keletről és Afrikából érkező migránsok esetében, akiknek száma növekedett az utóbbi években. Az európai államok menedékjogi programjai részben képesek kezelni a helyzetet, de a migráció ellenőrzésével foglalkozó szakemberek szerint az emberek hajlama az emberkereskedelemre és kizsákmányolásra növekszik.

Az emberkereskedelem áldozatai különösen sebezhetők gazdasági és társadalmi tényezők miatt. Az áldozatok 69%-a nő, ami azt jelenti, hogy Romániában 100,000 nőből 6 válik áldozattá, míg a férfiak esetében ez az arány 3. Az elmúlt 5 évben több a felnőtt áldozat, de a gyermekáldozatok aránya is magas, 100,000 kiskorúból 9.

A stratégia korábban a munkacélú emberkereskedelem visszaszorítására koncentrált, most a szexuális kizsákmányolás elleni cselekvési terv fontosságát hangsúlyozza. Külön figyelmet kell fordítani a 25 év alatti nőkre és a 13-17 év közötti gyermekekre. A migránsok és külföldiek is sebezhetőek, az elmúlt években 9 külföldi áldozatot regisztráltak.

A következő fejezet a prioritásokat és jogi kereteket tárgyalja. Romániában a szervezett bűnözés visszaszorítása, különösen a drog- és fegyverkereskedelem, valamint az emberkereskedelem terén, kiemelt prioritás. Románia számos lépést tett és törvénymódosítást hajtott végre, hogy megfeleljen az európai és nemzetközi normáknak. A módosítások a

büntetőpolitika reformjára és az áldozatok védelmére koncentrálnak, javítva a társadalmi megítélést. A stratégia ismerteti a nemzetközi intézkedéseket és a jogi kereteket is.

A stratégia következő fejezete 14 konkrét problémát határoz meg. Az első az előítéletesség, miszerint a prostituáltak saját választásukból üzik ezt a szakmát, miközben gyakran emberkereskedelem áldozatai. Hasonló előítéletek érvényesek a szexuális abúzus áldozataira is. A média szerepe kettős: fontos a tudatosításban, de tévhiteket is terjeszt. Az oktatási rendszer hiányosságai is problémát jelentenek, mivel nem készíti fel az embereket a társadalmi kihívásokra és a veszélyes helyzetek elkerülésére. A szociális sebezhetőség miatt sokan külföldön keresnek munkát, és nem ismerik jogaikat. Az emberek gyakran nem értik az intézmények szerepét az emberkereskedelem elleni küzdelemben, és a hatóságok sem mindig felkészültek. Anyagi problémák is felmerülnek: a nyomozások és az áldozatok pénzügyi támogatása nem mindig kielégítő. Az információcsere pontossága szintén gondot okoz, mivel a pontatlan információk nehezítik a helyzet súlyosságának megértését. Az áldozatok gyakran külföldön válnak áldozattá, ami megnehezíti a segítségkérést. Ezek a problémák komplex megoldást igényelnek.

A dokumentum következő fejezete a célokat és általános alapelveket fogalmazza meg. Elsődleges cél a megelőzés elősegítése és a személyre szabható védelem különböző módjainak alkalmazása. Javítani kívánják a jelenlegi intézkedések minőségét és az áldozatok társadalmi reintegrációját. A nyomozói munka hatékonyságának növelése érdekében a hatóságok felkészítése és az információk minőségének javítása is fontos cél. Az együttműködési folyamatok nemzeti és nemzetközi szinten történő fejlesztése szintén prioritás. Az általános alapelvek között szerepel az emberi jogok betartása, a gyermekek érdekeinek előtérbe helyezése, és a törvényesség elve. Minden tevékenység célja a megelőzés kell, hogy legyen, a döntéseknek átláthatóknak kell lenniük, és a társadalomnak beleszólási joga van. Az együttműködés elve szerint a köz- és magánszektor együttesen dolgozik a megelőzésen, és az intézmények felelősséget vállalnak a célok eléréséért. Az intézkedéseknek hosszú távon fenntarthatónak kell lenniük.

Összefoglalva, a stratégia meghatározza az emberkereskedelem fogalmát, kiemeli a konkrét problémákat, és összegzi a releváns egyezményeket és jogszabályokat, például a Palermói nyilatkozatot, mint a stratégia alapját. Bemutatja az elmúlt évek fontosabb adatait, kiemeli a nők és gyermekek sebezhetőségét, valamint a külföldi állampolgárok nehéz helyzetét. A stratégia célokat és alapelveket is meghatároz, amelyek mentén ezeket teljesíteni kell.

IV. 3. 4. Emberkereskedelem visszaszorításával foglalkozó szervezetek Romániában

Romániában az Emberkereskedelem Elleni Nemzeti Ügynökség felel elsősorban az emberkereskedelem visszaszorításáért, mely bár a Munkaügyi Minisztériumhoz tartozik az ország legtöbb közigazgatási minisztériumával együtt dolgozik. Az egyik kiemelkedő partnere a Belügyminisztérium, e hatáskörébe tartoznak a különböző szervezett bűnözést megelőző ügynökség, a Román határrendészet, valamint a Román Bevándorlási Hivatal. A Munkaügyi és Szociális Minisztériummal közösen a kényszermunka visszaszorítás ellen küzd, e minisztérium alá tartozik a Gyermekvédelem és fogyatékos személyek védelme. E két csoport különösen veszélyeztetettnek számít. Együtt dolgozik a Nemzeti Foglalkoztatási Ügynökséggel, melynek segítségével monitorizálni tudja a munkaadókat, munkavállalók helyzetét. A jelzőrendszer egyik kiemelkedő eleme az Egészségügy, mely az áldozatok reintegrálásában is fontos tényezőként jelenik meg. Ezek mellett továbbá a Megyei Szociális Főigazgatóságok, a Külügyminisztériumok, a média, de még a repterek is fontos partnerek az emberkereskedelem visszaszorításában.

Az állami szektor mellett a civil szervezetek, alapítványok és egyesületek is fontos szerepet játszanak az emberkereskedelem elleni küzdelemben. A Nemzeti Emberkereskedelem Elleni Ügynökség 38 nem kormányzati szervezettel működik együtt, amelyek az ország több pontján jelen vannak, bár többségük a fővárosra koncentrálódik. Ezek a szervezetek állami támogatást kapnak, és a szolgáltatások kiszervezése gyakori a civil szféra felé. Ezen kívül kisebb, gyakran egyházi fenntartású vagy külföldi civil szervezetekkel együttműködő szervezetek is részt vesznek a küzdelemben.

Az ügynökség fő célja a tudatosítás révén elérni a visszaszorítást, ezért kampányokat szerveznek a civil szervezetekkel együtt. Felhívják a figyelmet a legelterjedtebb módszerre, a "Loverboy-effektusra," amely során az elkövető elcsábítja az áldozatot, bizalmat épít, majd külföldre csábítja valamilyen ürüggyel.

Az ügynökség feladatai közé tartozik az emberkereskedelemmel kapcsolatos konferenciákon való részvétel és az ott szerzett tapasztalatok alkalmazása. Bár a tevékenységeket a Nemzeti Emberkereskedelem Elleni Ügynökség koordinálja, a civil szervezetek nélkülözhetetlenek a sikerhez. Országszerte működnek állami központok az áldozatok számára, de ezek befogadóképessége korlátozott, így a civil szervezetek fontos szerepet játszanak az áldozatok állapotának javításában és reintegrációjában.

A társadalomba való visszailleszkedés hosszú és nehéz folyamat, amit a társadalmi megbélyegzés is nehezít. A civil szervezetek rugalmasabbak, személyre szabottabb szolgáltatásokat nyújtanak, mint az állami intézmények. Segítenek pszichológiai tanácsadásban, lakhatásban és új kapcsolatok kialakításában. A civil szervezetek közvetlenebb hozzáállása és csoportos foglalkozásai támogatják az áldozatokat, akik mentálisan sebezhetőek, de igénylik a sorstársakkal való időtöltést.

A civil szervezetek krízisintervenciót és mindennapi tevékenységeket is kínálnak, amelyek a normális élet látszatát keltik, mint például kirándulások vagy születésnap ünnepségek. Ezek az apró gesztusok fontosak az áldozatok felépülésében.

IV. 4. Emberkereskedelem elleni harc a gyakorlatban – a törvények alkalmazása

Kutatásom ezen szakaszán elemzési egységem maga a szervezet, interjút készítettem egy olyan személlyel, akik már több mint 10 éve áldozatokkal foglalkozik. *„Már több mint 11 éve dolgozom a szociális területen, ez idő alatt különböző pozíciókat töltöttem be civil szervezeteknél Nagyváradon és Aradon. Voltam pszichológus, tevékenységkoordinátor, gazdasági tevékenységek menedzsere, női menedékház vezetője, szociális tevékenységek koordinátora, helyi projektmenedzser egy négy ismert hazai civil szervezet közötti partnerségi projektben, és másfél éve megalapítottam az egyesületet, ahol továbbra is szociális projekteket koordinálok.”* (M.C.) Nagyváradon a Betánia Egyesület adott otthont a Next Steps projektnek több éven keresztül. A Next Steps projekt ötlete négy holland civil szervezet képvisleti ülésén fogalmazódott meg először. Maga a program 2020-ban indult, kezdeményezői: Dorcas Aid International, Salvation Army Netherlands, International Justice Mission, és Bright Fame. A négy szervezet nagyban kiveszi a részét az emberkereskedelem megelőzésében főként hollandiában, de globálisan is. Az együttműködés romániai partnerei a következők: Dorcas, Salvation Army, IJM, és a Betania. A projekt sikeresnek mondható, hiszen mára már egy teljesen új Egyesület jött létre ezen program miatt. *„2023 januárjában létrehoztuk a Dignity Restored Egyesület, célunk az volt, hogy fejleszteni tudjuk a projekt keretén létrejött szociális vállalkozást is.”* (M.C.) A program keretében létrejött szociális vállalkozás azért kiemelkedő, mert teret enged az áldozatok munkaerőpiaci integrációjának. Bár a szociális vállalkozás nem tud túl sok embert egyidőben foglalkoztatni, azok az áldozatok akik besegítenek élelmiszerutalványt kapnak, ez pedig pozitív élményt jelent számukra. Az áldozatok aktiválása

azért fontos cél a program keretén belül, mert ezzel tudjuk csökkenteni a kiszolgáltatottság és a tehetetlenség érzését.

Az interjú során érdeklődtem a projekt finanszírozásának módjáról is, alanyom elmondása szerint az egyesület működésének költségei nagymértékben a külföldi partnerektől, illetve projektektől függ. *„A helyi és nemzeti projektet a holland partnerek adománygyűjtő tevékenységei támogatják. Helyben is hozzájárulunk, pályázatok írásával további finanszírozásért. Időnként magánszemélyek is adományoznak, akik támogatni szeretnék a projektjeinket. ”* (M.C.) Ezen finanszírozási móddal csak annyi a probléma, hogy nem nyújt teljeskörű biztonságot a szervezet számára, ennek működése a partnereken, illetve magánszemélyeken áll.

A következő kérdésem arra irányult, hogy milyen szakmai hálózatoknak része a szervezet, hiszen az egyezmények mindegyike kiemelte a szakmai együttműködés fontosságát. Az alanyomtól megtudtam, hogy a szervezete is több más szervezettel áll együttműködésben és ő is kiemelte ennek fontosságát. *„A Next Steps partnerség civil szervezetei a Protect platform tagjai is, amely 22 romániai civil szervezetet egyesít az emberkereskedelem elleni küzdelemben. Van együttműködésünk helyi civil szervezetekkel is, amelyek veszélyeztetett helyzetben lévő emberekkel foglalkoznak, például az ASA Egyesület, a Puls Alapítvány, és az Agape Egyesület. ”* (M.C.) Alanyom elmondása szerint ezek az együttműködések a megelőzés szempontjából elengedhetetlenek, hiszen a veszélyeztetett helyzetben lévő emberek esetében egy kis odafigyeléssel megelőzhető lehet az állandósággá válás. Továbbá ezek az alapítványok kölcsönösen segítik egymást a munka során, nagyon fontos, hogy a szakember felismerje kompetencia határait, és kizárólag olyan feladatokat végezzen el, melyek hatáskörébe tartoznak. Az interjúból kiderül, hogy amennyiben a szakember úgy ítéli meg, hogy az adott probléma nem tartozik hatáskörébe azt egy megfelelő szakemberhez tudja irányítani.

Alanyom elmondása szerint a szervezet kliensei leggyakrabban szexuálisan kizsákmányolt nők, illetve fiatal lányok, akiket prostitúcióra kényszerítettek. Egészségügyi állapotukat tekintve változó helyzetben vannak, azonban a pszichés problémák megjelennek szinte minden esetben. *„Az általuk átélt kizsákmányolás miatt sok áldozatnak megváltoztak az életfogalmi a férfiakról, a munkáról, a kapcsolatokról és a házasságokról tekintetében. Alacsony önértékelésük van, nehezen bíznak meg másokban, nem megfelelő megküzdési mechanizmusaik vannak, és nehezen integrálódnak a társadalmi és szakmai életbe. ”* (M.C.) Fizikai állapotukat tekintve pedig elmondható, hogy többségük valamilyen szexuálisan terjedő betegséggel küzd.

„Sok áldozatnak nőgyógyászati problémái vannak, nemi úton terjedő betegségei vagy más betegségei.” (M.C.) A következő kérdésem arra irányult, hogy pontosan az áldozatoknak milyen segítségre lenne szüksége. Az alanyom elmondása alapján a pszichés segítség a legfontosabb, viszont szükségleteiket tekintve nagyon változó a helyzet, egyénre szabott beavatkozási terv mentén kell ezeket konkretizálni. Segítséget viszont az kap, akit a hatóságok vagy az egyesületek szervezetek áldozatként azonosítanak be, így pedig rengeteg áldozat marad segítség nélkül, az egyesületekhez leggyakrabban a hatóságok segítségével jutnak el, vagy sorstársaik javaslatára. A látenciának több oka is van, alanyom elmondása szerint a leginkább a hatóságok iránti bizonytalanság, illetve az általuk alkalmazott módszerek jelennek meg mint visszatartó erő.

A következő kérdésem a romániai helyzetre irányult, arra voltam kíváncsi, alanyom a tapasztalatai alapján hogyan látja a rendszer mennyire hatékony. Alanyom meglátása alapján léteznek az országban áldozat-segítő tevékenységek, azonban ennek lefedettségével akadnak problémák. Még mindig vannak olyan térségek, ahol ezek kevésbé jelennek meg, vagy egyáltalán nincsenek. *„Vannak civil szervezetek, amelyek támogatást nyújtanak az áldozatoknak, de sajnos nem minden megyeszékhelyen található ilyen szervezetek, a középső, északi és néhány déli megye nem rendelkezik specializált civil szervezetekkel.”* (M.C.) Az emberkereskedelem áldozataival foglalkozó szervezetek alacsony száma azért jelenik meg mint probléma, mert bár az áldozatok reintegrálása állami feladat, az államnak nincsenek meg a megfelelő eszközei ennek kezelésére például: a humán erőforrása. Ugyannakkor az interjú során arra is fényderült, hogy csupán az egyesületek sem tudják ellátni ezt a feladatot, a legtöbb esetben a humán erőforrásuk megvan, ám az anyagi erőforrásban nem bővelkednek, így az együttműködés ilyen formában is fontos.

Alanyom elmondása szerint összességében nagyobb hangsúlyt kellene fektetni magára a megelőzésre, illetve arra lenne szükség, hogy a hatóságok felkészüljenek ezekre a helyzetekre. Rákérdeztem arra is, hogy a megelőzés hogyan is mehet végbe, alanyom kiemelte az online és az offline kampányok fontosságát egyaránt. A közösségi médiára ezen probléma kapcsán is egyre nagyobb hangsúlyt kell fektetni, mivel a megelőzés tekintetében is lehet pozitív hatása ugyanakkor megjelenhet mint veszélyforrás is.

V. Összegzés

Az általam elemzett dokumentumok mindegyike kiemeli az emberkereskedelem komplexitását, valamint globalitását. Ennek megfelelően minden dokumentum nagy hangsúlyt fektet az államok közötti kommunikációra, információ cseréjére, ezért fontos a technológia fejlettségének a mértéke is, mellyel dolgoznak a nyomozások során. Mint probléma megjelenik a bűncselekmények látens jellege, mely a szégyenérzetből is fakadhat, viszont előfordulhat az is, hogy az áldozatok nem ismerik a törvényes keretet, tehát jogukat és kötelezettségeiket sem.

Úgy az Európai Unió, mint a hazai stratégia is kiemeli az eljárások hatékonyságának növelését annak érdekében, hogy minél több elkövetőt eljárás alá helyezhessenek, ezáltal visszaszoríthassák az emberkereskedelmet. A román törvénykezés kiemeli továbbá, hogy abban az esetben, ha valaki áldozattá válás során követ el valamilyen kihágást, bűncselekményt, és ezt bizonyítani is tudja a szankcionálástól a törvénykezés eltekint. Ez a módosítás is azt szolgálja, hogy minél több eset nyilvánosságra kerülhessen, a szankcionálástól való félelem nélkül.

Az áldozatok terén az általam vizsgált dokumentumokban kitérnek a nők és a gyermekek sebezhetőségére, kiváltképpen a 25 év alatti személyek veszélyeztetettek, ebből adódóan a legelterjedtebb forma, a szexuális kizsákmányolás. A migránsok okozta növekedés megfigyelhető az emberkereskedelem esetében is, úgy az elkövetők, mint az áldozatok esetében is. A dokumentumok kiemelik a határ védelmének fontosságát, melyért az államok a felelősek. Az áldozatok mentális jólétére kitérnek a dokumentumok, a cél a társadalomba való visszaintegráció, a traumák feldolgozásában való segítség, a biztonság megteremtése.

Összességében elmondható, hogy az általam vizsgált dokumentumok alapján létezik törvényes keret a problémák megoldására a szolgáltatások diverzifikáltak, testre szabható segítséget kínál az áldozatoknak, azonban ezekhez való hozzáférés sok esetben információ hiányból nem valósulnak meg.

Bár a gyakorlatban is megfigyelhető az együttműködés a szervezetek és országok között, azonban még mindig maradnak lefedetlen részek, ahol az áldozat nem kapja meg a megfelelő segítséget. Bár a törvény előírja a méltányos bánásmódot, akár a zárt tárgyalás is kérhető a valóságban a hatóságok eljárási módja során az áldozat tovább sérül. A rendszer

hatékonyságának növelése érdekében a hatóságok felkészítésén kellene javítani, annak érdekében, hogy az áldozatok bizonytalansága csökkenjen.

VI. Felhasznált irodalom

286/2009, L. (2009). *Art 220 Actul sexual cu un minor*. Codul Penal.

Abas, M., Ostrovschi, V. N., Price, M., Gorceag, I. V., & Trigub, C. O. (2013). Risk factors for mental disorders in women survivors of human trafficking a historical cohort study . *BMC Psychiatry*, 204-215.

Abas, M., V Ostrovschi, N., Prince, M., Gorceag, V., Trigub, C., & Oram, S. (2013). Risk factors for mental disorders in women survivors of human trafficking: a historical cohort study. *BMC Psychiatry*.

Alvarez, M. B., & Alessi, J. E. (2012). Human Trafficking Is More Than Sex Trafficking and Prostitution: Implications for Social Work. *Affilia: Journal of Women and Social*, 142-152.

Amerhauser, K., & Scaturro, R. (2021). Commercial Sexual Exploitation of Children in the Western Balkans – Regional Vulnerabilities and Legal Responses. *Journal of Illicit Economies and Development*, 167-180.

ANITP, (. N. (2023). *Mecanismul National de identificare referire a victimelor traficului de persoana*. București: Ministerul Afacerilor Interne.

Antalóczy, P., & Nagy, S. I. (2022). Az „Emberkereskedelem elleni küzdelem Európában” című egyetemi kurzus bevezetéséről, továbbá annak gyakorlati hasznairól. *Belügyi szemle* , 371-381.

Balogh, K., & Windt, S. (2022). A munkáltatással összefüggésben elkövetett emberkereskedelem jellemzői elméleti és gyakorlati szempontból. *Belügyi szemle* , 159-175.

Balse, K. (2005). *Understanding the Demand behind Human Trafficking*. University of California Press.

Bezsenyi, T. (2015). A szervezett bűnözés elleni nemzetközi együttműködés értelmezései a magyar igazságszolgáltatásban. *Polgári szemle* .

Chera, D. (2024). *Analiză succintă privind traficul de persoane în anul 2023*. ANITP.

- Chernova, I. (2011). Human Trafficking for Begging. *Buffalo Human Rights Law Review*, 25-73.
- Clawson, J. H., Salamon, A., & Goldblatt, G. L. (2008). *Treating the hidden wounds: trauma treatment and mental health recovery for victims of human trafficking*. U.S. Department of Health and Human Services.
- Dyvik, E. H. (2024). *Human trafficking - Statistics & Facts*. Statista.
- Európai, P. (2018). Az emberkereskedelem ellen az uniós külkapcsolatok terén folyó küzdelem. *Az Európai Unió Hivatalos Lapja*.
- Európai, U. (2016, 13 12). *Emberkereskedelem elleni jegyzőkönyv*. Preuat de pe EUR-Lex home: <https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/summary/protocol-against-the-trafficking-of-people.html>
- Fehér, L., & Forrai, J. (1999). *Prostitúció, prostitúcióra kényszerítés, emberkereskedelem*. Budapest: Szociális és családügyi minisztérium.
- Fehér, L., & Forrai, J. (1999). *Prostitúció, prostitúcióra kényszerítés, emberkereskedelem*. Budapest: Szociális és családügyi minisztérium.
- Fergus, L. (2005). *Trafficking in women for sexual exploitation*. Melbourne: Australian Centre for the Study of Sexual Assault.
- Forrai, J. (2009). *Szex, prostitúció, erőszak*. Budapest: Semmelweis kiadó.
- Gomes, P. S., & Sani, I. A. (2023). Trafficking Women for Sexual Exploitation: A Systematic Review. *Psych*, 619-629.
- Guillot, J. D. (2023). *Traficul de ființe umane: lupta UE împotriva exploatării*. Parlamentul European .
- Gyermekjogok. (2024, 03 25). *A Gyermekjogi egyezményhez csatolt fakultatív jegyzőkönyvek* . Preuat de pe UNICEF mindent a gyerekekért: <https://unicef.hu/gyermekjogok/a-gyermekjogi-egyezményhez-csatolt-fakultatív-jegyzokonyvek>
- Hall, S., Tomita, M., & Schwartz, A. (2017). Social protection of the human trafficking victims from romania. *Agora - Psycho - Pragmatica semestrial jurnal*, 173-181.
- Huszár, J. (2022). Emberkereskedelem újragondolva –a 2020. július 1-jén hatályba lépett rendelkezések hatékonysága ügyészi szemmel. *Belügyi Szemle*, 305-325.

- Ikim, D. (2008). Violență sexuală asupra minorului . *Revistă științifică a Universității de Stat din Moldova*, 103-106.
- Jackson, V. (2022). Mental Health and Human Sex Trafficking Among Youth in the US : A Focus on FBOs and Spiritual Health Recovery. *Journal of Rehabilitation Practices and Research*, 132-135.
- Kloppné, M. A., & Berkes, M. (2023, 01 31). *Az érzelmileg elhanyagolt emberekből lesznek a leggyakrabban áldozatok*. Preluat de pe Országos kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat: <https://okit.hu/cikkek/az-erzelmileg-elhanyagolt-emberekbol-lesznek-a-leggyakrabban-aldozatok>
- Kovács, I. (2020). A társadalmi periféria szélén, avagy 70 éves az emberkereskedés és mások prostitúciója kihasználásának elnyomása tárgyában született nemzetközi egyezmény . În G. Gaál, & H. Zoltán, *A hadtudománytól a rendészettudományig - társadalmi kihívások a nemzeti összetartás évében* (pg. 243-250). Pécs: Magyar Hadtudományi Társaság .
- Langhorn, M. (2021). Understanding victimological factors when analysing Organised Crime characteristics: A human trafficking perspective. *Salus Journal*, 51-65.
- Nagy, A. (2016). „Az erőszakos szexuális bűncselekmények szabályozása Ma és holnap? Wayback Machine.
- Nagy, M., & Ripszám, D. (2023). A kiskorú veszélyeztetése a koldulás tükrében. *Kre-dit*.
- Parti, K., Szabó, J., & Virág, G. (2016). A média üzenete...Szexuális erőszakkal kapcsolatos ismeretek, vélemények és attitűdök vizsgálata egy médiakampány kapcsán . *Médiakutató*, 7-24.
- Ripszám, D. (2020). Munkaerő-kizsákmányolás az emberkereskedelem kapcsán. În N. E. Baráth, & J. Mezei, *Rendészet-Tudomány-Aktualitások* (pg. 184-196). Budapest: Doktoranduszok Országos Szövetsége.
- Rodrigues, B., Nunes, R., Costa, S., Serrão, C., & Duarte, I. (2018). What young people know about human trafficking? *Revista Brasileira de Bioética*, 1-16.
- Simon, A. (2008). Drepturile, Protecția Și Asistența Victimelor Traficului De Persoane În Cursul Procesului Penal Perspective Juridice Și Psihosociale. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala*, 45-54.

- Stănescu, N., Dan, A.-N., & Tasește, T. (2023). Human trafficking - the boomerang of a decadent society (Social perception of human trafficking in Dobrogea / Constanța). *Technium Social Sciences Journal* , 985-1001.
- Suwetty, A. M., Astari, A. M., & Wihastuti, T. A. (2019). Mental Health of Human Trafficking: A Systematic Review. *Research Journal of Life Science*, 130-140.
- Száraz, K. (2014). Kényszermunka a modern közgazdaságban. *Köz - gazdaság* , 213-226.
- Takács, H. (2017). *A bántalmazottak igazsága* . Budapest: Ad Librum.
- Takács, H. (2017). *A bántalmazottak igazsága* . Budapest: Ad Librum kiadó.
- Usman, M. (2020). Human Trafficking: History and the Recent Development. *nternational Journal of Academic Research in Public Policy and Governace*, 1-10.
- Varga, C. (2023, 06 01). *Egy lépéssel közelebb kerültünk az Isztambuli egyezményhez*. Preluat de pe Economx: <https://www.economx.hu/kulfold/isztambuli-egyezmeny-europai-unio.772042.html>
- Venson, M. A., & Pedro, M. J. (2013). Human trafficking: a historical approach to the concept Tráfico de pessoas: uma história do conceito. *Revista Brasileira de História*, 59-81.
- Vrubliauskaitė, K. (2018). Psychological factors increasing the risk for adolescent girls to become victims of human trafficking: a systematic review. *Mykolo Romerio universitetas*, 129-138.
- Windt, S. (2020). Az emberkereskedelem és a családon belüli . *Belügyi szemle* , 105-117.
- Windt, S. (2020). Az emberkereskedelem és a családon belüli erőszak hasonlóságai és különbségei. *Belügyi szemle* , 105-117.
- Windt, S. (2023). Áldozathibáztató rendőrök?Rendőrök véleménye az emberkereskedelemről. *Magyar Rendészet* , 53-73.
- Windt, S., Lamonaca, S., & Van Rij, J. J. (2015). „Az emberkereskedelem európai áldozatainak irányítása és segítése” – RAVOT-EUR. Magyarország Belügyminisztériuma.

VII. Melléklet

Interjúvezető

A. Személyes kérdések

Először arra kérem, hogy meséljen magáról:

- Meséljen a szakmai életútjáról? Mivel foglalkozott, mielőtt jelenlegi pozícióját betöltötte volna?
- Hogyan kezdett el áldozatokkal foglalkozni?
- Mikor került ebbe a pozícióba?
- Miből áll pontosan a munkája?

B. Szakmai – szervezetre, áldozatokkal való munkára, jogi keretre, megelőzésre – vonatkozó kérdések

Most arra kérem, hogy röviden mutassa be a szervezetet, amelynek keretében dolgozik:

- Mikor és hogyan jött létre a szervezet?
- Mikor indult a Next Steps program? Mi a célja a programnak? Hogyan lehet ebbe a programba bekerülni?
- Meséljen a programok finanszírozásáról? Hogyan tud hosszú távon egy ilyen profilú civil szervezet fennmaradni?
- Milyen szakmai hálózatokba tagozódik a szervezet: Vannak-e más civil vagy akár állami partnerei? Hogyan tudnak együtt dolgozni?

Meséljen az emberkereskedelem áldozataival való munkájáról:

- Milyen típusú áldozatokkal dolgozik találkozik leginkább a munkája során?
- Mi jellemzi az áldozatok fizikai, egészségügyi pszichés szempontból?
- Milyen típusú segítségre van szükségük az áldozatoknak?
- Melyek a leginkább meghatározó tényezők abban, hogy számos eset rejtve marad?

Meséljen a romániai általános jogi és szociálpolitikai helyzetről:

- Hogyan látja milyen lehetőségei vannak Romániában az áldozatoknak?
- Milyennek látja a jogi keretet: A törvény által nyújtotta lehetőségekkel a valóságban mennyire egyszerű élni?
- Milyen kihívásokkal kell szembenéznie a szervezetüknek az emberkereskedelem elleni küzdelemben? Hogyan próbálják ezeket leküzdeni?
- Milyen módon támogatja a szervezetük az áldozatokat az igazságszolgáltatás során?
- Hogyan látja, mennyire felel meg a hazai rendszer a valóságnak: mennyire működik az áldozatvédelem?

- Milyen intézkedésekre lenne még szükség, hogy működőképesebb legyen a hazai megelőzési és áldozatvédelmi rendszer?

Néhány előremutató gondolat az emberkereskedelem témában:

- Hogyan lehetne jobban felvilágosítani az embereket az emberkereskedelem veszélyeiről?
- Hogyan lehet megelőzni az áldozatok kiszolgáltatottságát?

Ábrák jegyzéke

1. ábra: Áldozatok száma Romániában 100000 lakosra viszonyítva 2008 és 2022 között.....	27
2. ábra: 100000 lakosra jutó áldozatok száma 2008 és 2022 között nemek szerinti lebontásban	26
3. ábra: 100000 lakosra jutó áldozatok száma életkor szerint.....	27
4. ábra: 100000 főre jutó áldozatok száma Romániában 2008 és 2022 között az emberkereskedelem típusára lebontva	27